

Міністерство освіти і науки України

Державна наукова установа

«Український інститут науково-технічної експертизи та інформації»

ДОСЛІДЖЕННЯ, ТЕХНОЛОГІЇ, ІННОВАЦІЇ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

*періодичний
інформаційний
бюлетень*

**№ 9
2025**

УДК 001(4-6ЄС)

Ідентифікатор медіа R40-05189

ISSN 3041-1734 (online)

Редакційна рада: Т.В. Писаренко, Т.К. Кваша

Дослідження, технології, інновації у Європейському Союзі : електронний інформаційний бюлетень // МОН України; ДНУ УкрІНТЕІ. – Київ : УкрІНТЕІ, 2025. – Вип. 9. – 50 с.

Електронний інформаційний бюлетень "Дослідження, технології, інновації у Європейському Союзі" – це результат щоденного моніторингу новин щодо інновацій, нових технологій, науково-дослідних та інноваційних проєктів, на виконання грантів від Європейської ради з питань досліджень, ініціативи МСП, змін законодавства в області науки, технологій та інноваційної діяльності за пріоритетними напрямками, актуальних подій.

Періодичність: щомісячно.

Рік заснування: 2017 р.

Передплата на видання здійснюється через УкрІНТЕІ.

IBAN: UA518201720313201001201097044 в УДКСУ у м. Києві,
код ЄДРПОУ 40814998, ПІН 408149926502, код платежу 25010100

З питань придбання:

тел: (044) 521-00-39, e-mail: uintei.info@gmail.com

Засновник: Державна наукова установа "Український інститут науково-технічної експертизи та інформації"

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК № 5332 від 12.04.2017 р.

Адреса редакції: 03150, м. Київ, вул. Антоновича, 180

ЗМІСТ

ОФІЙЦІЙНІ ЗАХОДИ	6
НОВІ ПЛАНИ РАДИ МОЖУТЬ ПОХИТНУТИ 10-ТУ РАМКОВУ ПРОГРАМУ	6
ЄВРОПЕЙСЬКІ ЗАКОНОДАВЦІ ПРИЄДНУЮТЬСЯ ДО ЛАУРЕАТІВ НОБЕЛІВСЬКОЇ ПРЕМІЇ ТА ЛІДЕРІВ ТЕХНОЛОГІЙ, ЗАКЛИКАЮЧИ ДО ГЛОБАЛЬНИХ "ЧЕРВОНИХ ЛІНІЙ" ШІ	7
ЄВРОПЕЙСЬКА КОМІСІЯ ПЛАНУЄ УХВАЛИТИ СТРАТЕГІЮ "АІ В НАУЦІ" 7 ЖОВТНЯ	8
ЄС ЗАПУСКАЄ ПАРТНЕРСТВО "ЄДИНЕ ЗДОРОВ'Я" НА СУМУ 253 МІЛЬЙОНИ ЄВРО ПРОТИ СТІЙКОСТІ ДО АНТИМІКРОБНИХ ПРЕПАРАТІВ	9
ПЛАН СПІВФІНАНСУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ ІНФРАСТРУКТУР ЗА ПРОГРАМОЮ "ГОРИЗОНТ" ВІТАЄТЬСЯ, АЛЕ ПРОБЛЕМИ ЗАЛИШАЮТЬСЯ	9
ДРАГІ ВВАЖАЄ, ЩО ФІНАНСУВАННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ ЄС МАЄ ЗОСЕРЕДИТИСЯ НА "ЗНАЧНИХ ПРІОРИТЕТНИХ ПРОГРАМАХ"	11
ЗАКОНОДАВЧА ДІЯЛЬНІСТЬ	13
КОМІСІЯ УХВАЛЮЄ ДРУГИЙ ПАКЕТ ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО БАГАТОРІЧНОГО ФІНАНСОВОГО ПЛАНУ НА 2028–2034 РОКИ	13
ЄВРОПЕЙСЬКА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ НАУКОВИХ ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ ІНФРАСТРУКТУР	14
ПОЛІТИЧНА УГОДА ЩОДО СПРОЩЕННЯ ТА ЗМІЦНЕННЯ ІННОВАЦІЙ ТА ІНВЕСТИЦІЙ ЄС	14
ITRE ПІДТРИМУЄ ЗАПРОПОНОВАНІ ЗАХОДИ ЩОДО ПОСИЛЕННЯ ПІДТРИМКИ ЄС ІНВЕСТИЦІЙ У ТЕХНОЛОГІЇ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ	15
СОР30: ЄС ПЛАНУЄ ПОДВОЇТИ ВИПЛАТИ "СПРАВЕДЛИВОСТІ" ДЛЯ КЛІМАТИЧНОГО ПЕРЕХОДУ	16
АНАЛІТИЧНІ МАТЕРІАЛИ	17
ГЛОБАЛЬНИЙ ІННОВАЦІЙНИЙ ІНДЕКС 2025 РОКУ: ІННОВАЦІЇ НА РОЗДОРІЖЖІ	17
ЗВІТ ESFR1: ФІНАНСУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ ІНФРАСТРУКТУР	19
ЗВІТ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ АУДИТОРСЬКОЇ ПАЛАТИ ЩОДО СТРАТЕГІЙ РОЗУМНОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ	20
СВІТОВІ ВИКИДИ ДОСЯГЛИ РЕКОРДНО ВИСОКОГО РІВНЯ, АЛЕ ЄС ОЧОЛЮЄ ЗМІНУ ТЕНДЕНЦІЇ	21
ЗРОСТАЮЧА ТЕНДЕНЦІЯ НОВИХ ВИПАДКІВ РАКУ У ДІТЕЙ В ЄС З ЧАСОМ	23
ДОПОМОГА СТУДЕНТАМ: СКІЛЬКИ ДАЮТЬ УРЯДИ ЄС?	24
ВИГРАШНА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ПОЛІТИКА ДЛЯ КЛІМАТУ ТА БІОРІЗНОМАНІТТЯ	25
ТОРГІВЛЯ ВИСОКИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ ЄС ПОВЕРНУЛАСЯ ДО ПРОФІЦИТУ У 2024 РОЦІ	26
АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД №46 – СТРАТЕГІЧНА ГОТОВНІСТЬ 2030: ЄВРОПЕЙСЬКА БЕЗПЕКА ЧЕРЕЗ СТРАТЕГІЧНЕ МИСЛЕННЯ	27

МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ	29
УКРАЇНА, НІМЕЧЧИНА ТА ПОЛЬЩА УЗГОДИЛИ НОВІ КРОКИ ДЛЯ РОЗВИТКУ НАУКИ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ	29
У КИЄВІ СТАРТУВАВ ЕСТОНСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ ПРОЄКТ ІЗ МОДЕРНІЗАЦІЇ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ У ВИЩІЙ ОСВІТІ	30
МОН ІНІЦІУЄ РОЗШИРЕННЯ ГРЕЦЬКИХ СТУДІЙ В УКРАЇНСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТАХ ДЛЯ ПОСИЛЕННЯ ГУМАНІТАРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ ТА ПРОТИДІЇ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ	31
УКРАЇНА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ТА СВІТОВОМУ НАУКОВОМУ ПРОСТОРІ... 32	32
УКРАЇНА ПРЕЗЕНТУВАЛА МОЖЛИВОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ЩОРІЧНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ ТА ВИСТАВЦІ EAIE 2025	32
В УКРАЇНІ ВІДКРИЮТЬ WINWIN EDTECH CENTER OF EXCELLENCE — ЦЕНТР ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У МЕЖАХ СТРАТЕГІЇ ЦИФРОВОГО РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙ	33
ЯК АКАДЕМІЧНІ МЕНЕДЖЕРИ ЗМІНЮЮТЬ УНІВЕРСИТЕТИ: ПІДСУМКИ ПЕРШОГО ЦИКЛУ ПРОГРАМИ.....	34
НАУКОВІ ДОСЯГНЕННЯ	35
VLQ: НАСТУПНИЙ КРОК ЄВРОПИ ДО КВАНТОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ІННОВАЦІЙ	35
НОВИЙ ФОНД У РОЗМІРІ 10 МІЛЬЙОНІВ ФУНТІВ СТЕРЛІНГІВ ДЛЯ ПІДТРИМКИ БРИТАНСЬКОГО БІЗНЕСУ У РОЗРОБЦІ НАПІВПРОВІДНИКІВ НАСТУПНОГО ПОКОЛІННЯ	36
ЗУСТРІЧАЙТЕ ПІВФІНАЛІСТІВ КОНКУРСУ НА ЗВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СТОЛИЦІ ІННОВАЦІЙ 2026 РОКУ!.....	37
У ШВЕЦІЇ СТВОРИЛИ ШТУЧНУ ШКІРУ З КРОВОНОСНИМИ СУДИНАМИ ЗА ДОПОМОГОЮ 3D-БІОДРУКУ	38
НОВА КОМІСІЯ ДОПОМОЖЕ ПРИШВИДШИТИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В НАЦІОНАЛЬНІЙ СЛУЖБІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я (NHS)	38
НОВИЙ ПІДХІД ДО ВІДСТЕЖЕННЯ МІКРОПЛАСТИКУ ЧЕРЕЗ ХАРЧОВИЙ ЛАНЦЮГ У МОРЯХ	39
ОЦІНКА СПОСТЕРІГАЧІВ: ДЛЯ МАЛИХ МОДУЛЬНИХ РЕАКТОРІВ У ЄВРОПІ ПОТРІБНЕ БІЛЬШЕ ФІНАНСУВАННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ І РОЗРОБОК	41
ПОТОЧНІ ПРОЄКТИ	43
ПРОСУВАННЯ СОНЯЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПЕРОВСКІТНЕ МАЙБУТНЄ	43
ЗАВЕРШЕНІ ПРОЄКТИ	44
ШВИДКІ, АДАПТИВНІ ТА ЕКОНОМІЧНО ЕФЕКТИВНІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ВИЯВЛЕННЯ ФЕРМЕНТІВ	44
ПОДІЇ: КОНФЕРЕНЦІЇ, СЕМІНАРИ, ТРЕНІНГИ, СТИПЕНДІЇ, ГРАНТИ	45
ОГОЛОШЕНО ОСНОВНИЙ КОНКУРС МОН ДЛЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ НАУКОВИХ ПРОЄКТІВ НА 2026 РІК З ОКРЕМОЮ ПІДТРИМКОЮ ПРИФРОНТОВИХ ЗВО	45
HUAWEI UKRAINE ЗАПРОШУЄ СТУДЕНТІВ ДО УЧАСТІ У КОМАНДНОМУ ЗМАГАННІ STUDENT TECH CHALLENGE-2025	47

МОН оголосило оновлений конкурс наукових проєктів для молодих учених	48
Старт реєстрації на NEURO IMPACT CHALLENGE “Інноваційні рішення для лікування неврологічних захворювань”	49
Європейська рада з інновацій розширює підтримку українських технологічних малих і середніх підприємств та стартапів через нову ініціативу фінансування	50

ОФІЙЦІЙНІ ЗАХОДИ

НОВІ ПЛАНИ РАДИ МОЖУТЬ ПОХИТНУТИ 10-ТУ РАМКОВУ ПРОГРАМУ

Усього через два місяці після того, як Європейська Комісія опублікувала свою пропозицію щодо наступного багаторічного бюджету ЄС, яка включала десяту Рамкову програму досліджень та інновацій (РП10) та новий Європейський фонд конкурентоспроможності (ЄФК), деталі вже змінюються. Оновлення текстів, внесені Радою ЄС 31 липня, ставлять під сумнів майбутнє програми розширення та досконалості як головного критерію оцінки пропозицій щодо фінансування досліджень ЄС. Дві відповідні статті в пропозиції щодо РП10 були взяті в дужки, що вказує на те, що "спеціальна робоча група" з питань наступного багаторічного бюджету розгляне їх під час важливих переговорів між державами-членами.

Спеціальна робоча група з питань багаторічного бюджету, до складу якої входять дипломати, що тісно співпрацюють з міністерствами фінансів та закордонних справ, зазвичай розглядає статті, що безпосередньо стосуються бюджетів. Але цього разу вона також розгляне зміст 10-ї Рамкової програми.

У документі Рада об'єднала статті 19 та 25 у пропозиції Комісії щодо 10-ї Рамкової програми в дужки. Стаття 19 визначає сферу застосування та оновлені правила програми розширення для держав-членів та регіонів з низькими показниками досліджень та інновацій. Тим часом стаття 25 вважається одним із наріжних каменів дослідницької програми ЄС, оскільки вона передбачає, що основним критерієм оцінки для надання грантів є наукова досконалість.

Робоча група з питань бюджету розгляне "замкнені" частини пропозицій, тоді як відповідні робочі групи розглянуть решту цих пропозицій, йдеться в документі Ради. Дослідницьке лобі, а також наукові дипломати в Брюсселі вже б'ють на сполох.

"Ми надзвичайно стурбовані тим, що стаття 25 повністю замкнена в дужках", – сказав Жульєн Шико, керівник відділу дослідницької та інноваційної політики Гільдії європейських науково-інтенсивних університетів. "Ми також здивовані тим, що положення щодо розширення замкнені в дужках". Для Шико критерій досконалості в оцінці програми "Горизонт Європа" означає, що програма може залучити найкращих дослідників, які працюють над передовими проектами. Зміна цього принципу зменшить привабливість програми для дослідників з найяскравішими ідеями.

За словами одного дипломата ЄС, склад спеціальної робочої групи з багаторічного бюджету може означати, що дослідження не будуть головним пріоритетом під час переговорів.

<https://sciencebusiness.net/news/research-and-innovation-gap/emerging-council-plans-could-shake-fp10>

ЄВРОПЕЙСЬКІ ЗАКОНОДАВЦІ ПРИЄДНУЮТЬСЯ ДО ЛАУРЕАТІВ НОБЕЛІВСЬКОЇ ПРЕМІЇ ТА ЛІДЕРІВ ТЕХНОЛОГІЙ, ЗАКЛИКАЮЧИ ДО ГЛОБАЛЬНИХ "ЧЕРВОНИХ ЛІНІЙ" ШІ

Європейські законодавці приєдналися до лауреатів Нобелівської премії, колишніх глав держав і провідних дослідників у сфері штучного інтелекту, закликавши до запровадження обов'язкових міжнародних правил проти найнебезпечніших застосувань ШІ.

Ініціатива, започаткована під час 80-ї Генеральної Асамблеї ООН у Нью-Йорку, закликає уряди домовитися до 2026 року про визначення "червоних ліній" для використання ШІ, який вважається надто шкідливим, аби бути допустимим за будь-яких обставин.

Серед підписантів – колишній прем'єр-міністр Італії Енріко Летта, колишня президентка Ірландії Мері Робінсон (нині Верховний комісар ООН з прав людини), а також депутати Європарламенту: Брандо Беніфей, італійський соціаліст та співголова робочої групи Європарламенту з питань ШІ, і Сергій Лагодінський (Німеччина/Зелені). До ініціативи приєдналися також десять лауреатів Нобелівської премії та лідери технологічної індустрії, зокрема співзасновник OpenAI та директор з інженерії Google.

Підписанти наголошують, що без глобальних стандартів людство ризикує зіткнутися з викликами, які створює ШІ: від штучно спричинених пандемій та кампаній з дезінформації до масштабних порушень прав людини й втрати контролю над передовими системами.

Масштаби кампанії є безпрецедентними: її підтримали понад 200 відомих діячів і 70 організацій у сферах політики, науки, прав людини та промисловості. Свої імена до заклику додали також технологічні лідери з OpenAI, Google DeepMind та Anthropic.

Ця ініціатива з'явилася на тлі зростаючих побоювань щодо реального впливу систем ШІ, які вже застосовуються. Недавнє дослідження, опубліковане в Psychiatric Services, показало, що провідні чатботи, зокрема ChatGPT, Claude та Google Gemini, давали непослідовні відповіді на запитання про самогубство – іноді відмовлялися відповідати, іноді надавали доречні поради, а часом продукували відповіді, які експерти визнали небезпечними.

Дослідники попередили, що такі прогалини можуть посилити кризи психічного здоров'я. Декілька випадків самогубств були пов'язані з розмовами із системами ШІ, що ставить питання про те, як компанії захищають користувачів від шкоди.

Прихильники ініціативи ООН зазначають, що ці приклади демонструють необхідність чіткіших обмежень.

Глобальні "червоні лінії" вже застосовувалися в інших випадках, таких як міжнародні договори про заборону біологічної та ядерної зброї, клонування людини або Договір про високі моря, підписаний раніше цього року, зазначають підписанти. Вони підтримують законодавство ЄС щодо ШІ, але застерігають, що фрагментований набір національних і європейських правил не буде достатнім для регулювання технології, яка за

своєю природою перетинає кордони. Вони закликають створити незалежний орган чи структуру для контролю за впровадженням цих правил.

Прихильники сподіваються, що переговори щодо обов'язкових заборон можуть розпочатися швидко, щоб запобігти тому, що Ахмет Юзюмджю, колишній генеральний директор Організації з заборони хімічної зброї, назвав "невідворотними збитками для людства".

Якщо кампанія не визначатиме конкретних "червоних ліній", вона пропонує принаймні базові заборони: запобігти використанню систем ШІ для запуску ядерних атак, проведення масового стеження або видавання себе за людину.

Хоча країни, включно зі США, Китаєм та державами-членами ЄС, розробляють власні правила щодо ШІ, підписанти стверджують, що лише глобальна угода може гарантувати застосування й дотримання спільних стандартів.

Вони сподіваються, що до кінця 2026 року може бути ініційована резолюція Генеральної Асамблеї ООН і розпочаті переговори щодо всесвітнього договору.

<https://www.euronews.com/next/2025/09/22/european-lawmakers-join-nobel-laureates-and-tech-leaders-in-call-for-global-ai-red-lines>

ЄВРОПЕЙСЬКА КОМІСІЯ ПЛАНУЄ УХВАЛИТИ СТРАТЕГІЮ "АІ В НАУЦІ" 7 ЖОВТНЯ.

Європейська комісія планує ухвалити свою стратегію щодо використання штучного інтелекту в науці 7 жовтня, про що було оголошено 17 вересня під час щорічної конференції Research and Innovation Days у Брюсселі.

Стратегія прокладе шлях до створення Resource for AI Science in Europe (RAISE) – ресурсу для підтримки застосування ШІ в науці та розвитку науки для ШІ. Ініціатива передбачає об'єднання зусиль у сферах даних, інфраструктури, талантів і фінансування, повідомила Марія Крістіна Руссо, директорка з питань добробуту в Генеральному директораті Єврокомісії з досліджень та інновацій.

RAISE ґрунтуватиметься на концепції "CERN для ШІ" – за аналогією з ядерним дослідницьким центром у Женеві, створення якого в галузі ШІ вперше пообіцяла Урсула фон дер Ляєн у липні 2024 року, коли балотувалася на другий термін на посаді президентки Єврокомісії.

Втім, на відміну від CERN, RAISE матиме розподілену структуру по всій Європі, об'єднуючи наявні інфраструктури, включно з фабриками ШІ ЄС та запланованими "гігафабриками" ШІ.

"У ході взаємодії з науковою спільнотою ми дійшли висновку, що найкращий шлях уперед – це мережування вже наявних у Європі інфраструктур та їхнє посилення, замість створення нових", – пояснила Руссо.

Єврокомісія також планує до кінця року оголосити офіційний конкурс на створення гігафабрик ШІ, які спеціалізуватимуться на навчанні дуже великих моделей штучного інтелекту.

Європейська комісія вже відібрала 13 фабрик ШІ по всій Європі. Їхня мета – створити екосистеми навколо суперкомп'ютерів, оптимізованих для роботи зі штучним інтелектом, надаючи доступ до обчислювальних потужностей, даних і навичок.

Комісія планує оголосити більше деталей щодо ініціативи RAISE під час установчого заходу в Копенгагені, який відбудеться 3–4 листопада.

На окремій панелі єврокомісарка з питань досліджень Катерина Захарієва підтвердила, що через два тижні Комісія ухвалить свою стратегію "apply AI", яка буде спрямована на підтримку нових застосувань ШІ в промисловості та державному секторі.

<https://sciencebusiness.net/news/ai/commission-adopt-ai-science-strategy-october-7>

ЄС ЗАПУСКАЄ ПАРТНЕРСТВО "ЄДИНЕ ЗДОРОВ'Я" НА СУМУ 253 МІЛЬЙОНИ ЄВРО ПРОТИ СТІЙКОСТІ ДО АНТИМІКРОБНИХ ПРЕПАРАТІВ

Європейський Союз офіційно започаткував "Партнерство з питань стійкості до антимікробних препаратів за принципом "Єдине здоров'я" (OHAMR)" – 10-річну ініціативу з бюджетом у 253 мільйони євро. Ініціатива буде співфінансована державами-членами ЄС та асоційованими

країнами, а також програмою "Горизонт Європа" на суму 75 мільйонів євро.

Резистентність до антимікробних препаратів (АРП) – це глобальна проблема, яка, за прогнозами, до 2050 року спричинить на 67% більше смертей у всьому світі. Європейське партнерство має на меті використовувати інтегрований підхід "Єдине здоров'я", визнаючи взаємозв'язок між здоров'ям людини, тварин, рослин та навколишнього середовища. Партнерство зміцнить дослідження та інновації, зосередиться на прогалинах у знаннях та покращить спостереження, діагностику та лікування інфекцій, стійких до ліків. Воно також сприятиме профілактичним заходам, координуватиме спільну дослідницьку діяльність та підтримуватиме обмін даними та використання досліджень промисловістю, суспільством та політиками.

Партнерство координується Шведською дослідницькою радою та об'єднує 53 організації з 30 країн ЄС та інших країн.

<https://ohamr.eu/about/about-eup-ohamr/>

ПЛАН СПІВФІНАНСУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ ІНФРАСТРУКТУР ЗА ПРОГРАМОЮ "ГОРИЗОНТ" ВІТАЄТЬСЯ, АЛЕ ПРОБЛЕМИ ЗАЛИШАЮТЬСЯ

Європейська комісія заявляє, що програма Horizon Europe має покривати "до 20%" вартості будівництва нових критично важливих науково-дослідних інфраструктур у Європі та модернізації вже наявних. Однак, попри позитивні

очікування від нового фінансування, оператори інфраструктур та інші експерти зазначають, що проблеми залишаються: багато наукових лабораторій і далі борються за можливість повністю покривати витрати на утримання складних об'єктів та залучати кваліфіковані кадри.

Науково-дослідні інфраструктури Європи бувають різними – від великих об'єктів на одному майданчику, таких як Європейський синхротронний випромінювальний центр у Греноблі, до розподілених або віртуальних інфраструктур, як-от Європейське соціальне опитування.

Загалом, основна відповідальність за фінансування таких інфраструктур лежить на країні-господарі. Але через обмежені національні бюджети, зростання експлуатаційних витрат та відсутність належних фінансових інструментів уряди ЄС відчують труднощі з інвестуванням, йдеться у висновках Європейського стратегічного форуму з питань дослідницьких інфраструктур.

У новій пропозиції Комісії щодо наступної програми Horizon Europe передбачено забезпечити покриття з коштів ЄС 20% витрат на створення нових дослідницьких інфраструктур. План поширюватиметься також на проєкти з модернізації та розширення наявних дослідницьких об'єктів.

Єврокомісія вважає, що механізм співфінансування поліпшить узгодження між пріоритетами ЄС і національних урядів та пришвидшить процес ухвалення рішень, що, своєю чергою, сприятиме залученню й стабілізації фінансування.

Фінансування дослідницьких інфраструктур завжди було нестабільним і ставало предметом гострих суперечок під час кожної ітерації Рамкової програми ЄС з досліджень.

Втім, за словами Ніколя Паде, виконавчого директора Європейського центру морських біологічних ресурсів (EMBRC), співінвестиція Комісії у розмірі 20% "може стати надзвичайно привабливою для держав-членів і стимулювати їх оновлювати та/або інвестувати у нові технології та інфраструктури".

Він додав, що хоча його центр отримує достатнє фінансування з національних внесків, вони покривають лише експлуатаційні витрати і "нічого більше".

На його думку, запропонована схема Комісії є навіть привабливішою, ніж кредити Європейського інвестиційного банку. "Розподілені інфраструктури з меншими бюджетами навряд чи братимуть кредити для власного будівництва, тож цей механізм набагато вигідніший", – пояснив він.

Втім, Паде побоюється, що додаткове співфінансування з боку ЄС не вирішить інших труднощів, зокрема проблеми залучення персоналу для роботи у науково-дослідних інфраструктурах.

В EMBRC "це невелика група відданих і висококваліфікованих техніків, які забезпечують роботу обладнання та інфраструктур. Ці 20% не вирішать проблему нестачі людських ресурсів для їх обслуговування", – підкреслив він.

Проблему, з якою стикаються дослідницькі інфраструктури при покритті витрат, також було відзначено у [позиційному документі](#), опублікованому в червні асоціацією університетів Cesaer. Більшість із них залежать від конкурсних грантів державних агентств, що ускладнює повне відшкодування витрат на утримання чи модернізацію інфраструктури.

"Це підриває їхню здатність створювати резерви для реінвестування", – зазначив Маттіас Бйорнмалм, генеральний секретар Cesaer.

Необхідною є стійка модель фінансування, яка б поєднувала кошти ЄС, національне та регіональне державне фінансування, а також приватні інвестиції.

"Справді важливим є юридична визначеність та узгодження з правилами державної допомоги", – підкреслив Бйорнмалм. – "Без цього інфраструктури ризикують опинитися у пастці короткострокових рішень замість досягнення довгострокової стабільності". Він висловив побажання, аби Комісія спрямовувала національні внески у централізовано керовані інструменти ЄС, звільнені від правил державної допомоги, особливо у випадку транскордонних інфраструктур.

Оператори дослідницьких інфраструктур також занепокоєні зростаючим акцентом на конкурентоспроможності у наступній ітерації Horizon Europe. "Я не надто задоволений тим, що дослідження постійно пов'язують із кінцевим стартапом чи комерційним продуктом", – сказав Паде. На його думку, промисловість становить лише невелику частку користувачів EMBRC, тож надмірне спрямування фінансування у цей бік може підірвати цінність центру як наукового ресурсу. "Ми співпрацюємо з компаніями над інноваціями, коли це доречно та можливо", – додав він.

Він позитивно оцінив рішення Комісії перевести фінансування дослідницьких інфраструктур до новоствореного Стовпа 4 у наступній Horizon Europe, який підтримуватиме спільну європейську дослідницьку політику. Водночас залишається незрозумілим, яка частина із запланованих €16,2 млрд для Стовпа 4 піде безпосередньо на інфраструктури.

Нарешті, він закликав до кращої інтеграції дослідницьких інфраструктур у стратегічне планування Комісії. "Часті зміни пріоритетів створюють серйозні труднощі для інфраструктур у виконанні очікувань, а зараз нам слід консолідувати їхню діяльність, а не вигадувати її наново", – підсумував він.

Пов'язані матеріали

- *Бюджет Horizon Europe подвоїться, але €68 млрд залишаться у Фонді конкурентоспроможності*
- *Час і гроші є ключем до екологізації науково-дослідних інфраструктур Європи, — новий голова ESFRI*

<https://sciencebusiness.net/news/research-infrastructures/horizon-co-financing-plan-research-infrastructures-welcome-challenges>

ДРАГІ ВВАЖАЄ, ЩО ФІНАНСУВАННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ ЄС МАЄ ЗОСЕРЕДИТИСЯ НА "ЗНАЧНИХ ПРІОРИТЕТНИХ ПРОГРАМАХ"

Запропонований Європейською комісією бюджет у розмірі €175 млрд для наступної ітерації програми Horizon Europe "є вітальним кроком", однак цього фінансування може "виявитися недостатньо" для досягнення мети – посилення конкурентних переваг ЄС у сфері передових технологій. Про це заявив Маріо Драгі, колишній президент

Європейського центрального банку та архітектор порядку денного ЄС з питань конкурентоспроможності.

Драгі виступив із цими зауваженнями 16 вересня на заході, що відзначав річницю публікації його 401-сторінкового звіту, у якому він попереджав: глобальна роль Європи неминуче зменшуватиметься, якщо держави-члени та Брюссель не домовляться про швидке проведення реформ і збільшення інвестицій у передові технології.

Звіт спричинив хвилю пропозицій, серед яких – майбутня реорганізація бюджету ЄС, що засвідчило: Комісія справді ставить економічну конкурентоспроможність у центр своєї політичної програми.

Втім, за словами Драгі, дії Комісії поки що не відповідають масштабності амбіцій, визначених у його звіті рік тому. Тим часом стрімкі геополітичні зміни, що почалися з другого президентського терміну Дональда Трампа у Білому домі, роблять його тривожний прогноз ще актуальнішим.

У липні Комісія представила плани майже вдвічі збільшити бюджет Horizon Europe до €175 млрд у рамках ширшого Європейського фонду конкурентоспроможності (ECF) обсягом €409 млрд, який планують запустити в межах наступного довгострокового бюджету на 2028–2034 роки. Однак, застеріг Драгі, подвоєння бюджету саме по собі не допоможе ЄС скоротити інноваційний розрив із Китаєм та США, "якщо додаткові ресурси не будуть зосереджені у масштабних пріоритетних програмах".

У своєму виступі Драгі закликав Єврокомісію разом із державами-членами швидше домовитися та запровадити "28-й режим" для стартапів – новий метод реєстрації бізнесу на рівні всього ЄС, який зменшить адміністративні бар'єри та дозволить інноваційним компаніям вести діяльність, торгувати й залучати інвестиції у всіх 27 країнах-членах.

Драгі визнав, що Комісія вже рухається у цьому напрямі, однак вказав на "непевну підтримку з боку держав-членів" як головну причину слабого старту. "Першим кроком до 28-го режиму, ймовірно, стане лише цифрова бізнес-ідентичність", – сказав він.

Тим часом на іншій брюссельській конференції 16 вересня єврокомісарка з питань досліджень Катерина Захарієва висловила сумніви, що цифра у €175 млрд витримає дворічні переговори з національними урядами.

Водночас Захарієва підкреслила, що Комісія не чекатиме до 2028 року, коли набуде чинності наступний бюджет ЄС, аби змінити підхід до координації досліджень і розробок. Уже зараз значні обсяги фінансування R&D спрямовуються в ті галузі промисловості, які Драгі називає екзистенційними для конкурентоспроможності ЄС. Зокрема, €1 млрд виділено на проекти з досліджень та інновацій, які мають допомогти європейським автовиробникам наздогнати Китай у сфері електромобілів.

Захарієва також закликала приватний сектор активніше долучатися, оскільки приватні інвестиції у R&D у Європі значно нижчі, ніж у США та Китаї, тоді як державні вкладення є співмірними. За її словами, Комісія використовуватиме свій головний інструмент аби надавати урядам рекомендації щодо стимулювання приватних інвестицій у R&D через податкові пільги.

<https://sciencebusiness.net/news/eu-budget/eu-research-funding-should-focus-sizeable-priority-programmes-draghi-says>

ЗАКОНОДАВЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

КОМІСІЯ УХВАЛЮЄ ДРУГИЙ ПАКЕТ ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО БАГАТОРІЧНОГО ФІНАНСОВОГО ПЛАНУ НА 2028–2034 РОКИ

3 вересня 2025 року Комісія ухвалила другий пакет із семи секторальних пропозицій, що завершують наступний довгостроковий бюджет ЄС на 2028–2034 роки. Цей пакет охоплює такі сфери:

- Програма єдиного ринку та митниці;
- Програма "Правосуддя";
- Програма досліджень та навчання Євратому;
- Інструмент співробітництва у сфері ядерної безпеки та виведення з експлуатації;
- Програма допомоги з виведення з експлуатації ядерних реакторів Ігналінської атомної електростанції в Литві (Ігналінська програма);
- Рішення про асоціацію заморських країн, включаючи Гренландію;
- Програма Перікла V.

Зокрема, пропозиція Комісії щодо фінансування Програми досліджень та навчання Євратому – 6,7 мільярда євро на термін дії програми до 2032 року. Метою програми є покращення та підтримка ядерної безпеки, охорони та гарантій, радіаційного захисту, поводження з радіоактивними відходами, неенергетичних застосувань ядерної науки, таких як охорона здоров'я, та підтримка критично важливих навичок, необхідних для розвитку ядерного сектору. Більше половини бюджету становить внесок ЄС в ITER, найамбітніший проєкт термоядерного синтезу у світі. Його мета – довести наукову та технічну доцільність термоядерного синтезу як великомасштабного та безвуглецевого джерела енергії, заснованого на тому ж принципі, що живить наше Сонце та інші зірки.

Для подальшого покращення ядерної безпеки в Європі та третіх країнах новий Інструмент співробітництва у сфері ядерної безпеки та виведення з експлуатації з бюджетом близько 1 мільярда євро об'єднає існуючий Інструмент співробітництва у сфері ядерної безпеки та Програму виведення з експлуатації. Крім того, програма "Ігналінська АЕС" буде продовжена в наступному багаторічному фінансовому році. Вона допоможе Литві у здійсненні виведення з експлуатації Ігналінської атомної електростанції, тим самим сприяючи ядерній безпеці, здоров'ю працівників та населення, а також запобіганню погіршенню стану навколишнього середовища.

Цим пакетом Комісія завершує свою пропозицію щодо наступного довгострокового бюджету ЄС на 2028-2034 роки, який становитиме майже 2 трильйони євро в поточних цінах (або 1,26% валового національного доходу ЄС у середньому за період з 2028 по 2034 рік). Пропозиції будуть обговорені державами-членами в Раді за згодою Європейського парламенту щодо багаторічного фінансового плану. Переговори, ймовірно, розпочнуться наступного року.

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_2011

ЄВРОПЕЙСЬКА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ НАУКОВИХ ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ ІНФРАСТРУКТУР

15 вересня 2025 року Комісія затвердила Стратегію розвитку наукових і технологічних інфраструктур (COM(2025) 497 фінал). Стратегія спрямована на підвищення конкурентоспроможності

Європи шляхом зміцнення її позицій як світового лідера в галузі науки, технологій та інновацій. Щоб досягти цього в умовах глобального ландшафту, що швидко змінюється, Європа повинна застосовувати цілісний екосистемний підхід до спільних проблем, з якими стикаються дослідницькі та технологічні інфраструктури, а також брати на себе зобов'язання діяти, спрямовані на задоволення їхніх конкретних потреб.

У Стратегії зазначається, що дослідницькі та технологічні інфраструктури є життєво важливими для вирішення складних міждисциплінарних наукових питань та розкриття потенціалу нових технологій, таких як передові матеріали, біотехнології та штучний інтелект. Вони також повинні обслуговувати широке коло користувачів – інноваційні малі та середні підприємства, стартапи, скейлапи та різноманітні дослідницькі спільноти.

Реалізація стратегії сприятиме зміцненню інфраструктурного потенціалу Європи шляхом збільшення інвестицій та нових моделей фінансування, розвитку нових інфраструктурних технологій, впровадження цифрових технологій та штучного інтелекту, підвищення кваліфікації. Реалізація стратегії також покращить, забезпечить і гармонізує доступ до інфраструктурних послуг, зміцнить управління та їх міжнародний вимір, включаючи досягнення критично важливого суверенітету даних, одночасно захищаючи європейські активи. Комісія регулярно звітуватиме про реалізацію стратегії перед Парламентом та Радою ЄС.

[EUR-Lex - 52025DC0497 - EN - EUR-Lex](#)

ПОЛІТИЧНА УГОДА ЩОДО СПРОЩЕННЯ ТА ЗМІЦНЕННЯ ІННОВАЦІЙ ТА ІНВЕСТИЦІЙ ЄС

23 вересня 2025 року була досягнута політична угода між Європейським парламентом і Радою щодо пакету "Омнібус" для спрощення інвестиційних програм ЄС. Запропонований Комісією у лютому 2025

року пакет зміцнює InvestEU, флагманський інвестиційний інструмент ЄС, збільшуючи гарантію ЄС на 2,9 мільярда євро, що розблокує майже 55 мільярдів євро додаткових державних та приватних інвестицій, а також виділяє додаткові 40 мільйонів євро Консультативному центру InvestEU.

Майже 40% операцій InvestEU вже сприяють боротьбі зі зміною клімату, а розширена гарантія надалі підтримуватиме проекти в рамках *"Компаса конкурентоспроможності"* та *"Угоди про чисту промисловість"*. Реформа також

забезпечить менш бюрократичні процедури для заявників та підприємств, щоб вони могли зосередитися на зростанні та створенні якісних робочих місць по всій Європі.

Угода підвищить інвестиційний потенціал ЄС шляхом реінвестування доходів від минулих операцій, полегшить державам-членам спрямування додаткових ресурсів до InvestEU, надасть додаткову підтримку через Консультаційний центр InvestEU для допомоги в розробці якісних інвестиційних проєктів та зменшить адміністративне навантаження, а спрощена звітність, як очікується, заощадить до 350 мільйонів євро витрат. Завдяки цим змінам InvestEU мобілізує нові інвестиції, стимулюючи конкурентоспроможність, дослідження, інновації, декарбонізацію, сталий розвиток та навички. Завдяки залученню як приватних, так і державних коштів, InvestEU є наріжним каменем довгострокової стратегії зростання ЄС.

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/mex_25_2200

ITRE ПІДТРИМУЄ ЗАПРОПОНОВАНІ ЗАХОДИ ЩОДО ПОСИЛЕННЯ ПІДТРИМКИ ЄС ІНВЕСТИЦІЙ У ТЕХНОЛОГІЇ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ

24 вересня 2025 року Комітет Європейського парламенту з питань промисловості, досліджень та енергетики (ITRE) ухвалив законопроект про збільшення фінансування інвестицій, пов'язаних з обороною, шляхом внесення змін до чинних програм ЄС – Платформи стратегічних технологій для Європи (STEP), програми "Горизонт Європа", Європейського оборонного фонду (EDF), програми "Цифрова Європа" (DEP) та Механізму об'єднання Європи (CEF). Закон є частиною Плану переозброєння Європи. У відповідь на ескалацію геополітичних загроз, текст спрямований на зміцнення *Європейської оборонної технологічної та промислової бази (EDTIB)* за рахунок фінансування з існуючих бюджетів. Він є продовженням *Спільної білої книги щодо європейської оборонної готовності до 2030 року*, метою якої є підвищення стратегічної автономії та конкурентоспроможності ЄС в оборонній сфері.

"Технології оборони та безпеки" будуть додані як четвертий стратегічний сектор у рамках *Платформи стратегічних технологій для Європи (STEP)*. Депутати Європарламенту розширили визначення оборонних технологій, включивши до них стійкість суспільства, таку як захист критичної інфраструктури, реагування на стихійні лиха та цілісність виборів.

У рамках *програми "Горизонт Європа"* депутати Європарламенту схвалили пропозицію Комісії щодо підтримки цивільних проєктів з потенційним військовим застосуванням (подвійне використання). Розмір фінансування з *Європейського фонду оборони буде збільшено для малих і середніх підприємств* та малих компаній із середньою капіталізацією, що дозволить забезпечити співфінансування ЄС для відповідних проєктів до 100%.

<https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20250922IPR30501/meps-back-measures-to-boost-eu-support-for-security-and-defence-investments>

СОР30: ЄС ПЛАНУЄ ПОДВОЇТИ ВИПЛАТИ "СПРАВЕДЛИВОСТІ" ДЛЯ КЛІМАТИЧНОГО ПЕРЕХОДУ

Країни ЄС планують на майбутньому СОР30 подвоїти внесок 2019 року для тих держав, які найбільше постраждали, щоб допомогти їхнім економікам адаптуватися до зміни клімату, йдеться у документі Ради. Водночас багато країн глобального півдня закликають утричі збільшити обсяг фінансування.

Запропоноване фінансування стане одним із ключових питань переговорів на кліматичному саміті ООН у листопаді в Белені, Бразилія, де світові лідери обговорюватимуть подальші кроки у боротьбі зі зміною клімату та, ймовірно, офіційно затвердять Глобальну ціль з адаптації – колективне зобов'язання в рамках Паризької угоди, відповідно до якого країни домовилися розділити фінансовий тягар адаптації до наслідків зміни клімату.

У 2019 році ЄС та його держави-члени внесли €23,2 млрд у кліматичне фінансування для підтримки країн, що розвиваються, у подоланні наслідків зміни клімату та скороченні викидів парникових газів. Проте навіть якщо блок виконає свою обіцянку допомоги постраждалим від зміни клімату країнам, ця сума є значно меншою порівняно з \$25 млрд (€21 млрд) на рік, які, за словами міністра довілля Руанди Жан д'Арк Муджавамарії під час Африканського кліматичного саміту на початку вересня, потребує африканський континент для адаптації.

Під загрозою опинилася й доля тихоокеанських островів, зокрема Тувалу, Кірібаті, Маршаллових островів і Мальдівів. Якщо для тихоокеанських островів адаптація здебільшого означає виживання та можливе переселення у відповідь на підняття рівня моря, то в багатьох країнах Глобального Півдня вона зосереджена на зниженні вразливості засобів до існування та інфраструктури до широкого спектра кліматичних ризиків.

У документі зазначається, що лідери ЄС підтримують інструменти, які допоможуть пережити справедливий перехідний період, аби компенсувати втрачені робочі місця та порушені громади через відхід від викопного палива та галузей промисловості з високим вмістом вуглецю.

Більше ніж 170 країн запровадили національні політики та закони щодо адаптації до зміни клімату для пом'якшення зростаючих ризиків екстремальних явищ, таких як повені та посухи, згідно з *глобальним аналізом 2019 року*, проведеним Інститутом досліджень зміни клімату та довілля Грентема при Лондонській школі економіки та політичних наук.

Посли ЄС проведуть зустріч для продовження переговорів щодо спільної позиції, яку буде представлено на СОР30, а також обговорять фінансові потоки, спрямовані на кліматичні дії та адаптацію. Серед політик, запропонованих лідерами ЄС, – впровадження та розширення ефективного внутрішнього ціноутворення на вуглець, подолання ризиків вуглецевого витоку та розширення частки глобальних викидів, охоплених механізмами ціноутворення на вуглець.

Попри те, що ЄС ще не узгодив кліматичну ціль на 2035 рік для представлення на COP30 – так званий Національно визначений внесок (NDC), – документ Ради закликає інші країни пришвидшити розробку національних стратегій відповідно до NDC, включаючи стратегії, політики та заходи, такі як інвестиційні плани та платформи для залучення фінансування.

Згідно з Рамковою конвенцією ООН про зміну клімату (UNFCCC), сторони мали встановити свої NDC на 2035 рік до 23 вересня. Станом на вересень 2025 року лише 26 країн *подали* свої оновлені NDC на період 2025–2035 років. Ще 84 країни передбачали подати їх до вересневого дедлайну, що створює передумови для майбутнього саміту COP30 у Белені, Бразилія.

<https://www.euronews.com/my-europe/2025/09/26/cop30-eu-set-to-double-fairness-payments-offer-for-climate-transition-leak>

АНАЛІТИЧНІ МАТЕРІАЛИ

ГЛОБАЛЬНИЙ ІННОВАЦІЙНИЙ ІНДЕКС 2025 РОКУ: ІННОВАЦІЇ НА РОЗДОРІЖЖІ

15 вересня 2025 року було оприлюднено Глобальний інноваційний індекс 2025 року (GII), який вимірює інноваційну ефективність приблизно 140 економік та представляє 100 найкращих інноваційних кластерів світу. GII використовує близько 80 показників, починаючи від витрат на дослідження та розробки (R&D), угод венчурного капіталу (VC), експорту високих технологій та подання заявок на інтелектуальну власність. Це світовий еталонний ресурс для політиків, бізнес-лідерів та інших у просуванні інновацій та побудові сильних інноваційних екосистем.

Швейцарія, Швеція, США, Республіка Корея та Сінгапур очолюють рейтинг *Глобального індексу інновацій (GII) Всесвітньої організації інтелектуальної власності за 2025 рік*, за ними йдуть Велика Британія, Фінляндія, Нідерланди, Данія та Китай, який уперше потрапляє до першої десятки.

Група країн із середнім рівнем доходу, на чолі з Китаєм, Індією (38-ме місце), Туреччиною (43-тє місце), В'єтнамом (44-тє місце), Філіппінами (50-тє місце), Індонезією (55-тє місце), Марокко (57-ме місце), продовжує своє сходження в GII. З початку нового десятиліття Саудівська Аравія (46-тє місце), Катар (48-ме місце), Бразилія (52-ге місце), Маврикій (53-тє місце), Бахрейн (62-ге місце) та Йорданія (65-тє місце) були найшвидшими інноваторами.

Країни Африки на південь від Сахари лідирують за кількістю економік, які перевищують очікування щодо інновацій, серед яких Південна Африка (61-ше місце), Сенегал (89-тє місце) та Руанда (104-тє місце).

Індія та В'єтнам залишаються країнами з найдовшим періодом перевищення інноваційних результатів порівняно з інноваційними ресурсами, зберігаючи цей статус

протягом 15 років поспіль. Руанда та Україна слідують за ними, тоді як Туніс та Малаві є новачками в цій групі країн.

Цьогорічний ГП виявляє як обнадійливий прогрес, так і виклики, які ще потрібно вирішити, щоб країни могли повною мірою використати свій інноваційний потенціал. Згідно зі звітом, уповільнення зростання інвестицій в інновації затьмарює прогноз щодо інновацій. Після десятиліть стабільного зростання інвестиції у фінансування досліджень та інновацій у 2024 році сповільнилися до найнижчого рівня з 2010 року. Обсяги венчурного капіталу залишаються низькими, а кількість угод скорочується третій рік поспіль.

Прибутки від патентування залишаються скромними, навіть попри те, що співпраця для вирішення спільних глобальних проблем розвивається через мережеві екосистеми та багатосторонні платформи.

Це нагадування про те, що інноваційні екосистеми потребують підтримки та розвитку через продуману політику, значущі інвестиції та міжсекторальну співпрацю.

Серед ключових висновків ГІІ:

- Зростання досліджень і розробок у 2024 році впало до 2,9%, що є уповільненням порівняно зі 4,4% у попередньому році та найнижчим зростанням з часів фінансової кризи 2010 року. За прогнозами ВОІВ, зростання ще більше сповільниться у 2025 році (2,3%).

- Бізнес витрати на дослідження та розробки в реальному вираженні знизилися до 1% через постійно високу інфляцію. Компанії, пов'язані з ІКТ (особливо в секторах, що використовують штучний інтелект), компанії-розробники програмного забезпечення та фармацевтичні компанії розширили бюджети на дослідження та розробки, тоді як виробничі фірми, зокрема у автомобільному секторі та виробництві споживчих товарів, скоротили витрати на дослідження та розробки в умовах зниження доходів компаній.

- Вартість венчурних інвестицій продемонструвала відновлення. Вартість угод зросла на 7,7% у 2024 році, але значною мірою завдяки мегаугодам у США та стрімкому зростанню інвестицій у генеративний штучний інтелект. Однак, без урахування цих інвестицій, вартість венчурних інвестицій скоротилася б.

- Крім того, кількість венчурних угод у світі скоротилася на 4,4% протягом третього року поспіль, що свідчить про постійну обережність інвесторів за межами вузького кола секторів та географічних регіонів.

- Кількість міжнародних патентних заявок, поданих через ВОІВ, відновилося (+0,5%), спостерігалось значне зростання в Республіці Корея (+7%), але зниження продовжилося в США, Японії та Німеччині.

- Технологічний прогрес залишався сильним: ціни на батареї та ефективність суперкомп'ютерів покращилися, тоді як вартість секвенування геному продовжила знижуватися.

- Впровадження технологій просунулося, але сповільнилося: зростання відмічається у робототехніці та зв'язку; мережі високошвидкісних залізниць, що стало новим показником у 2025 році. У свою чергу, впровадження роботів та електромобілів зазнало помітного уповільнення.

- Соціально-економічні показники покращилися – зросли продуктивність праці та тривалість життя, рівень бідності продовжив скорочуватися.

Україна знижує свій рейтинг третій рік поспіль. Вона посіла 66 місце проти 60-го місця у 2024 р. Суттєве зниження відбулося за трьома з семи компонентами – людський капітал і дослідження (65 місце проти 54 місця у 2024 р.), досконалість бізнесу (56 місце проти 45 місця у 2024 р.) та результати знань і технологій (47 місце проти 34 місця у 2024 р.).

Основні показники, які вплинули на зниження рейтингів України – це переважно показники щодо освіти, досліджень та розробок, прав інтелектуальної власності, а саме:

показники середньої та вищої освіти – витрати на освіту, державне фінансування середньої освіти 1 учня, очікувана середня кількість років навчання у школі, кількість учнів середньої освіти на одного вчителя; випускники з наукових та технічних спеціальностей ЗВО, мобільність вищої освіти, середній бал трьох найкращих університетів за рейтингом університетів Quacquarelli Symonds;

всі показники щодо ДіР – витрати на ДіР, середні витрати на ДіР трьох найбільших компаній, кількість дослідників, витрати бізнесу на власне виконання досліджень і розробок; партнерство бізнесу та університетів щодо ДіР, кількість статей у наукових і технічних журналах на \$1млрд ВВП;

кількість патентних сімейств на \$1 млрд ВВП, кількість заявок на патенти на \$1 млрд ВВП, кількість отриманих прав інтелектуальної власності на винаходи (патенти) за процедурою РСТ, платежі за використання прав на інтелектуальну власність та надходження від продажу прав інтелектуальної власності у % до загального обсягу зовнішньої торгівлі;

знанняємна зайнятість та зайнятість жінок з науковими ступенями;

єдинокористувачів країни, % ВВП

витрати на програмне забезпечення, % ВВП

частка високотехнологічного експорту у загальному обсязі зовнішньої торгівлі, %;

сертифікати якості ISO 9001/млрд ППС \$ ВВП.

https://www.wipo.int/pressroom/en/articles/2025/article_0009.html

ЗВІТ ESFRI: ФІНАНСУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ ІНФРАСТРУКТУР

Європейський стратегічний форум з дослідницьких інфраструктур (ESFRI) опублікував звіт про моніторинг дослідницьких інфраструктур за 2022–2024 роки. У звіті наведено детальний огляд того, як проводився моніторинг, висвітлено висновки щодо отриманих уроків. Крім того, у звіті пропонуються корисні пропозиції із покращення організації та проведення майбутніх раундів моніторингу.

Головною метою моніторингу було надання чіткішого уявлення про те, як працюють дослідницькі інфраструктури (ДІ) по всій Європі, наскільки вони стійкі та який вплив вони мають. Результати підтверджують, що ДІ мають наукову відмінність та відіграють важливу стратегічну роль, але вони також показують, що є простір для вдосконалення, особливо щодо систем ключових показників ефективності (KPI) та

забезпечення стабільного довгострокового фінансування. Для сприяння майбутньому моніторингу також готується практичний посібник з покроковими інструкціями.

Європейські дослідницькі інфраструктури, що мають вирішальне значення для Європейського дослідницького простору, стали предметом стратегічного планування ESFRI, а також розробки національних дорожніх карт у державах-членах ЄС. Роль як національних дорожніх карт, так і дорожньої карти ESFRI, є надзвичайно важливою для розробки національних та європейської стратегії розвитку дослідницької інфраструктури, що базується на оцінці, узгодженості та відповідному розподілі фінансування.

<https://www.esfri.eu/latest-esfri-news/final-report-first-esfri-landmark-monitoring-round-published>

ЗВІТ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ АУДИТОРСЬКОЇ ПАЛАТИ ЩОДО СТРАТЕГІЙ РОЗУМНОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

23 вересня 2023 року опубліковано звіт Європейської аудиторської палати (ЄКА) *"Огляд 05/2025: Стратегії розумної спеціалізації в ЄС"*, згідно з яким важко встановити, чи досягають своїх цілей стратегії розумної спеціалізації для досліджень та інновацій у регіонах ЄС, навіть попри те, що ці стратегії були розроблені п'ятнадцять років тому.

Аудитори виділяють три основні виклики, які ще належить вирішити: забезпечення визначення та фінансування змістовних пріоритетів, сприяння відчутній співпраці між регіонами ЄС та оцінка того, чи справді розумна спеціалізація виконує свою передбачувану роль.

Розумна спеціалізація – це підхід до інноваційної політики, метою якого є краще використання коштів політики згуртування ЄС шляхом визначення перспективних напрямів розвитку. Простіше кажучи, розумна спеціалізація полягає у визначенні регіонами пріоритетів для інвестицій на основі їхніх унікальних сильних сторін та можливостей. Наявність стратегії розумної спеціалізації необхідна для отримання фінансування досліджень та інновацій з Європейського фонду регіонального розвитку (ЄФРР), який виділив на ці цілі 73,8 мільярда євро протягом періоду з 2014 по 2027 рік.

На думку аудиторів, процес розумної спеціалізації наразі не піддається контролю. Це означає, що регіональні пріоритети не завжди можуть збігатися з пріоритетами ЄС, такими як цілі промислової політики щодо виробництва акумуляторів, мікрочіпів та водню. Справа в тому, що Європейська Комісія не має жодної ролі в оцінці чи впливі на вибір регіональних пріоритетів. Як результат, регіональні пріоритети та загальноєвропейські інноваційні цілі здебільшого реалізуються незалежно, без прямих засобів забезпечення їхньої ефективної спільної роботи.

Міжрегіональна співпраця може значною мірою сприяти успіху стратегії розумної спеціалізації, дозволяючи регіонам використовувати досвід один одного та отримувати доступ до нових ресурсів, навичок і знань. Однак багато регіонів ЄС досі не користуються цією можливістю. У період 2014-2020 років міжрегіональна співпраця була другорядною по відношенню до розумної спеціалізації, а транскордонні ініціативи рідко включалися до

програм і стратегій. Хоча міжрегіональне співробітництво було пріоритетним на період 2021-2027 років, рівень залучення залишається складним.

Довідкова інформація. Концепція розумної спеціалізації виникла в середині 2000-х років і стала необхідною умовою для доступу до фінансування в бюджеті на 2014-2020 роки, а пізніше була посилена, щоб стати сприятливою умовою в період 2021-2027 років. 185 стратегій розумної спеціалізації було підготовлено по всьому ЄС протягом періоду 2014-2020 років, і понад 170 стратегій включено на 2021-2027 роки.

<https://www.eca.europa.eu/en/news/news-rv-2025-05>

СВІТОВІ ВИКИДИ ДОСЯГЛИ РЕКОРДНО ВИСОКОГО РІВНЯ, АЛЕ ЄС ОЧОЛЮЄ ЗМІНУ ТЕНДЕНЦІЇ

У 2024 році діяльність людини у світі призвела до рекордних 53,2 гігатонн (Gt) еквівалента CO₂ (CO₂eq) викидів в атмосферу – без урахування викидів від землекористування, змін у землекористуванні та лісового господарства (LULUCF).

Це на 1,3% більше, ніж у попередньому році (на 665 млн тонн CO₂eq – приблизно стільки ж, скільки викинула Німеччина у 2024 році), згідно з останніми даними *Бази даних про глобальні атмосферні викиди (EDGAR)* Європейської комісії.

За той самий період викиди парникових газів в ЄС (без урахування LULUCF) зменшилися на 1,8%, тобто майже на 60 млн тонн CO₂eq. Викиди ПГ у Китаї та США залишилися відносно стабільними.

Висновки EDGAR опубліковані у звіті Об'єднаного дослідницького центру (JRC) "Викиди парникових газів у всіх країнах світу", підготовленому у співпраці з *Міжнародним енергетичним агентством* (IEA). У ньому представлено тенденції з 1990 по 2024 рік, а також дані про викиди та поглинання від землекористування, змін у землекористуванні та лісового господарства (LULUCF) і від лісових пожеж. Звіт містить інформаційні довідки для всіх країн світу та ЄС, включно з галузевими трендами, а також показниками на душу населення і на одиницю ВВП.

Звіт EDGAR показує, що з 1990 року глобальні викиди парникових газів (ВПГ) від антропогенної діяльності зростали в середньому на майже 1,5% щорічно, і в результаті у 2024 році були на 65% вищими, ніж у 1990-му.

У 2024 році вісім найбільших економік-забруднювачів – Китай, США, Індія, ЄС, Росія, Індонезія, Бразилія та Японія – разом забезпечили 66,2% глобальних ВПГ. Лише ЄС та Японія скоротили свої викиди порівняно з попереднім роком (на -1,8% та -2,8% відповідно), тоді як інші або утримали їх на відносно стабільному рівні (Китай: +0,8%; США: +0,4%; Бразилія: +0,2%), або збільшили (Індія: +3,9%; Росія: +2,4%; Індонезія: +5% – найвищий відносний приріст). В абсолютному вимірі Індія продемонструвала найбільше зростання – на 164,8 млн тонн CO₂eq більше, ніж у 2023 році.

Втім, усі найбільші емітери скоротили інтенсивність викидів, тобто ВПГ на одиницю ВВП.

ЄС продовжив свій багаторічний тренд скорочення ВПГ, який був короткочасно перерваний лише у 2021 році через постковідне відновлення. У довгостроковій перспективі дані свідчать, що серед провідних економік саме ЄС досяг найбільшого відсоткового скорочення ВПГ із 1990 року, водночас його ВВП за паритетом купівельної спроможності (PPP) стабільно зростає у цей період.

За межами ЄС інші великі економіки також демонструють ознаки розриву між економічним зростанням і викидами. Хоча ВВП PPP зростає швидкими темпами в усіх регіонах із 1990 року, зростання викидів відбувалося повільніше, що призвело до зниження їхньої інтенсивності.

США, Росія та Японія пішли ще далі, досягнувши абсолютного декуплінгу: у 2024 році їхній ВВП PPP був значно вищим, ніж у 1990-му, тоді як ВПГ були нижчими.

Натомість Індія та Китай зазнали стрімкого зростання ВВП PPP, яке супроводжувалося також зростанням викидів, хоча й повільнішим, ніж темпи зростання економіки.

Ці контрастні траєкторії підкреслюють, що хоча абсолютний декуплінг залишається складним завданням, він уже є реальністю для кількох великих економік. За даними звіту, Китай, США, Індія, ЄС, Росія, Індонезія, Бразилія та Японія були вісьмома найбільшими емітерами ПГ у 2024 році. Разом вони становлять:

- 54,6% населення світу,
- 68,3% глобального ВВП PPP,
- 68,3% світового первинного споживання викопного палива (вугілля, нафти й газу),
- 66,2% глобальних ВПГ.

Серед 18 країн і регіонів, які спричиняють понад 1% глобальних ВПГ, лише п'ять скоротили свої викиди у 2024 році: ЄС-27, Японія, Мексика, Німеччина та Південна Корея.

Згідно зі звітом, викиди в енергетичній промисловості продемонстрували найбільше абсолютне зростання (+235 млн тонн CO₂-екв. або +1,5%) у 2024 році порівняно з 2023 роком, тоді як найбільше відносне зростання спостерігалось у видобутку палива (+1,6%).

Усі інші основні сектори економічної діяльності також збільшили свої викиди або залишилися стабільними: промислове спалювання та процеси, будівлі, транспорт, сільське господарство та відходи.

Атмосферний CO₂ може накопичуватися у вигляді вуглецю у рослинності та ґрунтах, які виступають поглиначами. Людська діяльність впливає на ці поглиначі через сектор землекористування, зміни у землекористуванні та лісове господарство (LULUCF).

Звіт EDGAR надає оцінки ВПГ із сектору LULUCF: у глобальному масштабі цей сектор у 2024 році вилучив близько 1,3 млрд тонн CO₂екв (без урахування лісових пожеж), що становить 2,4% від загальних світових ВПГ у 2024 році. Якщо ж враховувати пожежі, сектор LULUCF перетворюється на джерело – 0,9 млрд тонн CO₂екв.

Цей чистий потік відображає баланс між значно більшими обсягами поглинання – переважно завдяки керованим лісам (близько 5,5 млрд тонн CO₂ у 2024 році, що дорівнює 13,9% від загальних антропогенних викидів CO₂ без урахування LULUCF) – та викидами, головним чином від вирубки лісів (близько 3,7 млрд тонн CO₂, приблизно 9,3% від того ж показника).

Лісові пожежі спричинили 2,1 млрд тонн CO₂екв викидів, із суттєвим внеском Канади, Бразилії та Болівії. Ці дані не включають пожежі у тропічних регіонах, оскільки вони здебільшого пов'язані з практиками вирубки лісів і тому враховуються у цій категорії.

Внесок органічних ґрунтів залишався стабільним у 2024 році – вони виділили близько 1,1 млрд тонн CO₂.

https://joint-research-centre.ec.europa.eu/jrc-news-and-updates/world-emissions-hit-record-high-eu-leads-trend-reversal-2025-09-09_en

ЗРОСТАЮЧА ТЕНДЕНЦІЯ НОВИХ ВИПАДКІВ РАКУ У ДІТЕЙ В ЄС З ЧАСОМ

За новими даними щодо дитячого раку, опублікованими в Європейській інформаційній системі про рак (ECIS), у країнах ЄС спостерігається тенденція до зростання кількості випадків раку серед дітей та підлітків.

Загалом у 2022 році в країнах ЄС-27 близько 13800 дітей та підлітків (6 200 дівчаток і 7 600 хлопчиків) віком від 0 до 19 років, за оцінками, отримали діагноз "рак". Це означає, що одна дитина з 326 була діагностована із захворюванням до досягнення 20-річного віку.

На жаль, понад 2 100 дітей та підлітків (900 дівчаток і 1 200 хлопчиків), за оцінками, померли від раку у 2022 році. Ця статистика нагадує, що, попри значні покращення рівнів виживаності серед дітей і підлітків у Європі, ще потрібно докласти багато зусиль, щоб подолати проблему.

Хоча вдосконалені діагностичні методики та якість реєстрації випадків можуть частково пояснити зростання, дослідники вважають, що цих факторів недостатньо, аби пояснити прослідковану тенденцію. Це вказує на реальне збільшення кількості випадків. Деякі інфекції та генетичні особливості можуть підвищувати ризик розвитку раку в дітей, але на відміну від причин раку у дорослих, інші фактори ризику дитячих онкологічних захворювань залишаються маловивченими.

Типи раку, що вражають дітей та підлітків, змінюються залежно від віку. Найпоширенішими видами раку серед дітей молодшого віку (0–4 роки) є лейкемії, пухлини центральної нервової системи та нейробластоми. Натомість, підлітки віком від 15 до 19 років частіше страждають на лімфоми, пухлини центральної нервової системи та інші

злоякісні епітеліальні пухлини та меланоми. Це досить сильно відрізняється від найпоширеніших типів раку, що вражають дорослих, таких як рак молочної залози, простати, колоректального раку та легень.

Показники захворюваності також змінюються залежно від віку. Найвища загальна захворюваність на рак спостерігається у наймолодших дітей, а також у дітей старшого віку та підлітків.

Деякі види раку, такі як лейкемія, зменшуються з віком, тоді як більшість інших видів раку, наприклад, лімфоми, стають більш поширеними.

Рак у дітей, хоча й зустрічається відносно рідко порівняно з раком у дорослих, є головним пріоритетом громадського здоров'я в Європі через його глибокий вплив на тих, хто вижив після раку, та їхні родини протягом усього життя. Увага до політики значно зросла в рамках *Європейського плану боротьби з раком* (2021), який визначає рак у дітей як галузь, що потребує цілеспрямованих дій, включаючи створення *Мережі ЄС для молоді, яка вижила після раку*, та цілеспрямовані інвестиції в дослідження через *Місію ЄС з боротьби з раком*.

У період з 2021 по 2024 рік близько 20% бюджету Місії ЄС з боротьби з раком у розмірі 490 мільйонів євро було спрямовано на передові дослідження в галузі раку у молоді в усьому континуумі раку.

Доповнюючи це, *Європейська референтна мережа з дитячої онкології* працює над покращенням доступу до високоякісної медичної допомоги для дітей та підлітків з раком. Водночас *Європейський простір даних про здоров'я* та *Європейський реєстр нерівності* у сфері раку підкреслюють критичну роль високоякісних, стандартизованих даних для моніторингу у державах-членах тенденцій та нерівності в профілактиці, догляді та результатах раку, включаючи доступ до своєчасної діагностики та лікування, а також догляд за тими, хто вижив.

Оновлений європейський розділ *"дані про захворюваність дітей"* Європейської системи інформації про рак об'єднує дані з усієї Європи. Це дозволяє політикам та зацікавленим сторонам у державах-членах оцінювати тенденції, географічні відмінності та результати для різних діагностичних груп дитячого раку.

https://joint-research-centre.ec.europa.eu/jrc-news-and-updates/rising-trend-new-childhood-cancer-cases-eu-over-time-2025-09-25_en

ДОПОМОГА СТУДЕНТАМ: СКІЛЬКИ ДАЮТЬ УРЯДИ ЄС?

У 2022 році фінансова допомога урядів домогосподарствам та студентам у ЄС становила в середньому 533 євро на одного учня для вищої середньої та післясередньої освіти та 1766 євро для вищої освіти. Найвищі значення фінансової допомоги для вищої освіти на одного студента були зареєстровані в Данії (8024 євро), Ірландії (5692 євро) та Швеції (4948 євро), тоді як найнижчі – у Греції (20 євро), Хорватії (97 євро) та Чехії (115 євро).

Що стосується вищої середньої та післясередньої освіти, то найвищі значення фінансової допомоги були надані Нідерландами (1790 євро), Швецією (1741 євро) та Данією

(1644 євро). З іншого боку, фінансова допомога була найнижчою в Хорватії (7 євро), Польщі (16 євро) та Угорщині (76 євро).

Серед країн ЄС рівень фінансової допомоги домогосподарствам та студентам був вищим для вищої освіти, ніж для старшої середньої та післясередньої освіти, за винятком Болгарії, Чехії, Латвії та Словенії.

Для отримання додаткової інформації:

Стаття зі статистикою витрат на освіту

База даних з питань освіти та навчання

Тематичний розділ про освіту та навчання

<https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/w/ddn-20250902-1>

ВИГРАШНА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ПОЛІТИКА ДЛЯ КЛІМАТУ ТА БІОРІЗНОМАНІТТЯ

Аналітичний огляд, опублікований проєктом ЄС *LAMASUS* (LAnd use and MAnagement modelling for SUStainable governance), розглядає компроміси та альтернативні витрати, пов'язані з управлінням сільськогосподарськими землями. Мета – допомогти політикам спрямовувати фінансування туди, де воно дає найвищий екологічний ефект для клімату, біорізноманіття та життєздатності сільського господарства.

Звіт демонструє, що стратегічна деінтенсифікація сільського господарства може скоротити викиди CO₂ від агросектору ЄС майже на третину та водночас сприяти відновленню біорізноманіття. Аналіз інтегрує дані з управління землями, біофізичні моделі врожайності та трав, моделі біорізноманіття та оцінки витрат на рівні ферми, щоб допомогти ухвалювати ефективні політичні рішення.

"Хоча екологічні переваги зменшення інтенсивного ведення сільського господарства – наприклад, використання меншої кількості добрив і пестицидів, утримання меншої кількості тварин на гектар, рідше сівба культур – добре відомі науковій спільноті, наше дослідження робить крок далі, визначаючи конкретні win-win зони, де можна досягти одночасних переваг для клімату та біорізноманіття з мінімальними економічними витратами", – коментує співавтор брифу Леопольд Рінгвальд, координатор проєкту LAMASUS з Міжнародного інституту прикладного системного аналізу.

Визначення win-win зон у Європі, де можна вимірювано покращити біорізноманіття, є ключовим результатом дослідження. У цих регіонах інвестиції від 350 євро на гектар на рік через стале зменшення інтенсивності виробництва призводять до скорочення викидів CO₂ на 1 тону на рік та збільшення цілісності біорізноманіття на 1 % кожне десятиліття.

"Місцеві вигоди суттєві: цілісність біорізноманіття Європи зросла лише на 1,1 % між 2000 та 2018 роками, а глобальні дослідження показують падіння приблизно на 3,4 % з 1970 року та на 1 % за десятиліття з 1900 року", – йдеться у брифі.

Аналіз також показав, що деінтенсифікація 7% сільськогосподарських земель Європи у win-win зонах може скоротити викиди агросектору на 4,9 %, тобто приблизно 12 млн тонн CO₂ еквіваленту на рік.

"Це становить близько 3,9 % від загальної цілі ЄС на 2030 рік для сільського господарства, лісового господарства та інших видів використання земель, при цьому загальна вартість виробництва зменшиться лише на 2 % на рік", – зазначають автори брифу.

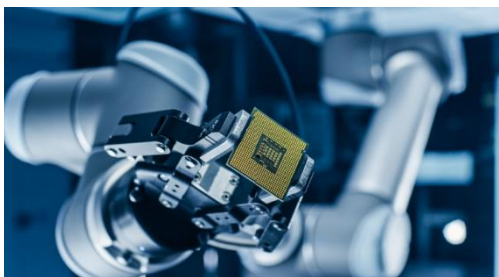
Дослідження також підкреслює необхідність кращого таргетування підтримки *спільної аграрної політики (CAP)*. Три країни – Австрія, Польща та Словенія – мають вище середнього частку win-win зон, але нижче середньої заплановану підтримку на гектар для деінтенсифікації.

Бриф LAMASUS визначає п'ять ключових напрямів CAP для підтримки деінтенсифікації:

1. Політика добрив, що стимулює використання органічних альтернатив синтетичним добривам.
2. Політика управління пасовищами та трав'яними угіддями, спрямована на підвищення біорізноманіття та здоров'я ґрунтів.
3. Заходи зі збереження ландшафтів.
4. Системи низьковхідного сільського господарства.
5. Політика захисту рослин, що обмежує застосування синтетичних пестицидів.

<https://cordis.europa.eu/article/id/461068-a-win-win-agricultural-policy-for-climate-and-biodiversity>

ТОРГІВЛЯ ВИСОКИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ ЄС ПОВЕРНУЛАСЯ ДО ПРОФІЦИТУ У 2024 РОЦІ

У 2024 році *ЄС імпортував* високотехнологічну продукцію на суму 478 млрд євро, що на 0,2 % менше, ніж у 2023 році, тоді як *експорт* досяг 501 млрд євро, показавши зростання на 8,1 % порівняно з 2023 роком. Позаєвропейський торговельний баланс за високотехнологічними товарами змінився з дефіциту 15 млрд євро у 2023 році на профіцит 23 млрд євро у 2024 році після чотирьох послідовних років з торговим дефіцитом.

Більше половини імпорту високотехнологічної продукції в ЄС у 2024 році надходило з Китаю (30 %; 141 млрд євро) та США (23 %; 111 млрд євро), інші основні торговельні партнери: Швейцарія (6 %; 31 млрд євро), Тайвань (6 %; 26 млрд євро), В'єтнам (5 %; 24 млрд євро) та Велика Британія (4 %; 21 млрд євро).

Найбільшу частку імпорту високотехнологічної продукції з країн поза ЄС становили електроніка та телекомунікації (36 %), найбільший торговельний партнер – Китай. Комп'ютери та офісні машини забезпечили 18 % імпорту з позаєвропейських країн, а фармацевтична продукція – 15 %, переважно з Китаю та США відповідно.

Найбільшу частку імпорту високотехнологічної продукції з В'єтнаму (60 %; 14 млрд євро), Китаю (53 %; 75 млрд євро) та Тайваню (52 %; 14 млрд євро) становили електроніка та телекомунікації.

Для Швейцарії найбільшою категорією був фармацевтичний сектор (70 % імпорту високотехнологічної продукції зі Швейцарії; 22 млрд євро).

Для США (36 %; 39 млрд євро) та Великої Британії (31 %; 7 млрд євро) найбільша категорія імпорту – авіакосмічна промисловість.

У 2024 році США стали головним торговельним партнером (31 %; 156 млрд євро) для експорту високотехнологічної продукції ЄС до країн поза ЄС. За ними йшли: Китай (10%; 49 млрд євро), Велика Британія (10 %; 48 млрд євро), Швейцарія (6 %; 29 млрд євро), Японія та Туреччина (по 3 %; 15 млрд та 14 млрд євро відповідно).

Найбільшу частку у загальному експорті високотехнологічної продукції до країн поза ЄС становила фармацевтична продукція (33 %), при цьому США були головним торговельним партнером. На другому місці – електроніка та телекомунікації (19 %) та авіакосмічна промисловість (18 %), з Китаєм та США як провідними партнерами в цих секторах відповідно.

Фармацевтична продукція лідувала в експорті високотехнологічних товарів для Сполучених Штатів (54% експорту високотехнологічних товарів; 84 млрд євро), Швейцарії (51%; 15 млрд євро) та Японії (35%; 5 млрд євро). Найбільшою категорією експорту для Китаю (32% експорту високотехнологічних товарів; 15 млрд євро) була електроніка та телекомунікації, тоді як для Сполученого Королівства (22%; 10 млрд євро) та Туреччини (37%; 5 млрд євро) це була аерокосмічна галузь.

Для отримання додаткової інформації:

Стаття "Пояснення статистики" про міжнародну торгівлю та виробництво високотехнологічної продукції

Тематичний розділ про міжнародну торгівлю товарами

База даних про міжнародну торгівлю товарами

Статистика для початківців у торгівлі

Ключові показники європейського бізнесу – видання 2024 року

<https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/w/ddn-20250924-2>

АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД – СТРАТЕГІЧНА ГОТОВНІСТЬ 2030: ЄВРОПЕЙСЬКА БЕЗПЕКА ЧЕРЕЗ СТРАТЕГІЧНЕ МИСЛЕННЯ

Європа переозброюється. Оборонні бюджети зростають по всьому континенту, перевищуючи 300 мільярдів євро у 2024 році, тоді як пропозиція минулого липня щодо Багаторічної фінансової рамки (БФР) ЄС на 2028–2034 роки виділяє додаткові 131 мільярд євро на аерокосмічну галузь та оборону – у п'ять разів більше, ніж у попередній програмі. Однак ресурсів недостатньо.

Європа хоче досягти безпеки завдяки більшій стратегічній автономії, але стратегічна автономія вимагає більше, ніж зброю, заводи та ланцюги поставок: вона вимагає стратегії, тобто інтелектуальної здатності визначати цілі, узгоджувати цілі та засоби, передбачати супротивників та адаптуватися до невизначеності.

На відміну від Сполучених Штатів, які з 1945 року культивували розгалужену та конкурентну екосистему університетів, аналітичних центрів, дослідницьких установ та оборонних агентств для інтеграції стратегії з політикою, стратегічне мислення Європи залишається фрагментованим за національними ознаками, недостатньо фінансованим та слабо пов'язаним з прийняттям рішень.

Без змін різке зростання європейських оборонних витрат ризикує призвести до неправильного розподілу ресурсів, дублювання зусиль та виникнення критичних прогалин, водночас залишаючись структурно залежним від американських вказівок.

У цьому огляді стверджується, що Європа повинна інвестувати у свій когнітивний потенціал разом із промисловим. Таким чином, після запуску програми "Оборонна готовність 2030", Європа також повинна прийняти програму "Готовність до стратегічного мислення 2030" з такими пропозиціями:

- запустити кафедри Хав'єра Солани, подібні до університетських кафедр Жана Моне, вбудовуючи стратегію в освіту шляхом просування ґрунтовних знань (військові технології, оборонне планування, розвідувальні дослідження), а також військові ігри та симуляції для сприяння стратегічному розумінню та розвитку ранньої практики;
- фінансувати досконалі дослідження та таланти за допомогою ефективних, конкурентних механізмів, які винагороджують якість, а не бюрократію чи будівлі;
- запустити Європейські стипендії з міжнародних та військових справ, аналогічні стипендіям Ради США з міжнародних відносин, для поєднання досліджень і політики шляхом залучення науковців до міністерств ЄС, НАТО та національних організацій, а також військових офіцерів до європейських аналітичних центрів та університетів;
- фінансувати створення двох пересувних Офісів оцінки мережі та двох пересувних Офісів оцінки технологій для сприяння міждисциплінарним дослідженням, що об'єднують політичний, економічний та технічний досвід, щоб забезпечити плюралізм поглядів та методів, а також сприяти здоровій конкуренції;
- фінансувати організацію загальноконтинентальних турнірів з прогнозування та змагань з військових ігор серед аналітичних центрів та університетів для зміцнення стратегічного коефіцієнта Європи.

Ці реформи потребують скромних ресурсів: виділення лише 0,1% щорічних оборонних витрат європейських країн на дослідження та аналіз, або близько 300 мільйонів євро на рік, що може радикально змінити стратегічний інтелектуальний потенціал ЄС. Спочатку рекомендується почати з менших ресурсів, щоб забезпечити стабільне та органічне зростання стратегічної екосистеми Європи.

Завантажити короткий огляд політики:

Файл PB46_Стратегічна готовність 2030 Європейська безпека через стратегічне мислення (477.77 КБ)

<https://iep.unibocconi.eu/publications/policy-briefs/policy-brief-n46-strategic-readiness-2030-european-security-through>

МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ

УКРАЇНА, НІМЕЧЧИНА ТА ПОЛЬЩА УЗГОДИЛИ НОВІ КРОКИ ДЛЯ РОЗВИТКУ НАУКИ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ

11–13 вересня 2025 року у Варшаві українська делегація провела низку зустрічей із німецькими та польськими партнерами, а також українською науковою діаспорою. У центрі уваги – питання відновлення української наукової інфраструктури, розширення можливостей для молодих учених та інтеграції України до Європейського дослідницького простору.

11 вересня в Посольстві Німеччини в Польщі відбулося 15-те засідання Спільної українсько-німецької робочої групи з науково-технологічного співробітництва, під час якого були представлені основні зміни політик обох держав у сфері науки та інновацій, стан двостороннього співробітництва, виконання спільних проєктів "Горизонт Європа" тощо. Німеччина посідає перше місце серед усіх країн за кількістю партнерств з Україною в межах цієї програми.

Одним із рішень стало перетворення українсько-німецької робочої групи, яка діє з 1993 року, на *Спільну комісію з питань науки, технологій, інновацій та вищої освіти* на виконання Угоди між урядом України та урядом Федеративної Республіки Німеччина про співробітництво у сферах науки, технологій, інновацій та вищої освіти, підписаної 22 жовтня торік у Києві.

Важливим для України результатом стало оголошення німецькими партнерами рішення уряду Німеччини про затвердження фінансування в розмірі 110 млн євро на підтримку української науки та інновацій на період до 2027 року.

Визначною подією стала окрема тристороння зустріч 12 вересня в Польській академії наук за участю України, Німеччини та Польщі. Під час обговорення сторони зосередилися на напрямках, як-от:

- модернізація та відновлення дослідницької інфраструктури;
- створення нових можливостей для студентів і молодих науковців;
- підтримка української наукової діаспори;
- підготовка консорціумів для участі у програмі "Горизонт Європа".

Українська сторона представила Міжнародну коаліцію з підтримки науки, досліджень та інновацій України, започатковану в липні цього року в Римі. Наголошено на потребі відновлення лабораторій, запуску програм підтримки для провідних дослідників, а також на особливій потребі в підтримці українських науковців, які продовжують працювати саме в Україні в непростих умовах. Партнери з Польщі та Німеччини підтвердили готовність долучатися та спільно працювати в межах цієї ініціативи.

Також 12 вересня заступник міністра освіти і науки України Денис Курбатов провів двосторонню зустріч із заступником міністра науки і вищої освіти Республіки Польща Анджеєм Шептицьким. Сторони погодили важливість майбутнього відновлення

двостороннього конкурсу українсько-польських науково-дослідних проєктів, участь Польщі в Міжнародній коаліції, особливо в контексті підготовки до URC 2026 та проведення на ній профільної панелі з питань науки та інновацій.

13 вересня – відвертий та конструктивний діалог з Фундацією "Українська наукова діаспора в Польщі". Йшлося про підтримку наших учених, які після початку повномасштабної війни працюють чи навчаються у Польщі, а також про розвиток ініціатив, що допоможуть їм залишатися частиною української наукової спільноти й робити внесок у відновлення країни. Зокрема, обговорювали потребу започаткування ініціативи "Міжнародний науковий амбасадор" українських університетів та науково-дослідних інститутів.

У найближчі місяці сторони працюватимуть над підготовкою пакета спільних проєктів для фінансування, організацією програм обміну й стажувань для студентів та молодих учених, а також спільною участю в європейських конкурсах. Важливим наступним етапом стане зустріч країн Східного партнерства, яка відбудеться в листопаді в Берліні.

<https://mon.gov.ua/news/ukraina-nimechchyna-ta-polshcha-uzghodyly-novi-kroky-dlia-rozvytku-nauky-ta-vyshchoi-osvity>

У КИЄВІ СТАРТУВАВ ЕСТОНСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ ПРОЄКТ ІЗ МОДЕРНІЗАЦІЇ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ У ВИЩІЙ ОСВІТІ

12 вересня в Києві, на базі Маріупольського державного університету, відбулося відкриття естонсько-українського проєкту "Enforcing the Ukrainian higher education reform with a focus on modernizing and implementing personnel policy". Новопризначений заступник міністра освіти і науки України Микола Трофименко подякував естонським партнерам за стійку підтримку України та оголосив про початок спільної ініціативи, спрямованої на посилення спроможності українських університетів й оновлення політики щодо академічного персоналу, зокрема управлінських підходів та прозорості врядування.

Проєкт реалізує естонський консорціум за лідерства Тартуського університету в партнерстві з Міністерством освіти і досліджень Естонії, об'єднанням "Університети Естонії" (Universities Estonia) та Естонським центром міжнародного розвитку (ESTDEV). Ініціатива передбачає:

- менторство, тренінги та консультації для українських партнерів;
- підготовку аналітичних матеріалів і політичних рекомендацій щодо оновлення регулювання академічного персоналу;
- програми розвитку для керівників і співробітників університетів.

МОН України наголошує, що модернізація кадрової політики та управління у вищій освіті є серед його пріоритетів і безпосередньо відповідає Стратегічному плану діяльності МОН до 2027 року, зокрема зміні принципів добору й навчання працівників та менеджерів освіти і науки на всіх рівнях, а також завданням євроінтеграції та освітньої дипломатії.

<https://mon.gov.ua/news/u-kyievi-startuvav-estonsko-ukrainskyi-proiekt-iz-modernizatsii-kadrovoi-polityky-u-vyshchii-osviti>

МОН ІНІЦІЮЄ РОЗШИРЕННЯ ГРЕЦЬКИХ СТУДІЙ В УКРАЇНСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТАХ ДЛЯ ПОСИЛЕННЯ ГУМАНІТАРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ ТА ПРОТИДІЇ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ

Міністерство освіти і науки України опрацьовує пропозиції щодо розширення грецьких студій у закладах вищої освіти – не лише на півдні України, а й у класичних університетах інших регіонів. Ідеться про впровадження нових вибірових курсів і мовних компонентів із новогрецької мови, міждисциплінарних модулів у програмах із регіональних, міжнародних і культурних студій, а також мережових курсів спільно з іноземними партнерами.

Українська держава завжди передбачає бюджетні місця для підготовки фахівців за напрямками "новогрецька філологія" та "переклад (новогрецька)". Між університетами України, Греції та Кіпру вже діє низка академічних партнерств і угод про співпрацю, які МОН пропонує розширювати.

Підставою для опрацювання рішень став аналіз відкритих джерел про поширення проросійських наративів у грецькомовному просторі – у Греції та на Кіпрі. Зокрема, попри обмеження для російських державних ЗМІ в Греції, незалежні огляди фіксують стале поширення дезінформації онлайн; на Кіпрі дослідницькі організації відзначають концентрацію проросійських меседжів щодо війни проти України.

МОН пропонує орієнтуватися на провідний міжнародний досвід: міждисциплінарні центри елліністичних студій ефективно працюють у Принстонському університеті, Гарвардському центрі грецьких студій, Королівському коледжі у Лондоні, а також в Університеті Кіпру та Університеті Нікосії, зокрема й через онлайн-магістерські програми. Такі моделі поєднують гуманітарні та соціальні науки із сучасними регіональними студіями.

Важливим аспектом є безперервність навчання з рівня школи: у Києві, наприклад, працює спеціалізована школа "Еллада" з поглибленим вивченням новогрецької мови. МОН заохочує університети будувати "освітню траєкторію" для вступників із таких шкіл – через підготовчі курси, сертифікатні програми або у міждисциплінарних компонентах у межах університетської автономії та чинних стандартів.

Окремий важливий акцент має бути на інформаційній безпеці. За даними європейських ініціатив із протидії дезінформації, проросійські меседжі в регіоні експлуатують теми "захисту традицій", маніпулюють релігійною ідентичністю та поширюють антиєвропейські й антиукраїнські наративи. МОН розглядає можливість винесення компонентів із медіаграмотності й перевірки фактів (фактчекінгу) в межах грецьких студій або міждисциплінарних модулів.

<https://mon.gov.ua/news/mon-initsiuiie-rozshyrennia-hretskykh-studii-v-ukrainskykh-universytetakh-dlia-posylennia-humanitarnoi-dyplomatii-ta-protydii-dezinformatsii>

УКРАЇНА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ТА СВІТОВОМУ НАУКОВОМУ ПРОСТОРІ

УКРАЇНА ПРЕЗЕНТУВАЛА МОЖЛИВОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ЩОРІЧНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ ТА ВИСТАВЦІ EAIE 2025

Потенціал вищої освіти, нові напрями співпраці та міжнародні партнерства – Українська делегація взяла участь у щорічній Конференції та виставці Європейської асоціації міжнародної освіти (EAIE 2025), що відбулася 9 - 12 вересня у Гетеборзі (Швеція). Українську делегацію очолював Український державний центр міжнародної освіти (УДЦМО).

Фахівці УДЦМО, Глобальної коаліції українських студій, проєкту Національний Еразмус+ офіс в Україні, 28 університетів представляли Україну на об'єднаному стенді "Українська вища освіта". Він став майданчиком для зустрічей, переговорів та нових партнерств, привернув увагу міжнародних університетів і організацій, що проявляли високий інтерес до співпраці з Україною.

У межах заходу діяла виставкова зона, яка налічувала більше 260 стендів різних організацій і країн, а також проходила конференція, у програмі якої окрема крема увага була присвячена Україні.

Відбулися спеціальні панельні дискусії та сесії, серед яких – "Ukraine in Focus: Cooperation and Impact", організована Європейською Комісією спільно з Національним Еразмус+ офісом в Україні. Учасники наголосили, що Україна й надалі залишатиметься у пріоритеті для Європейського Союзу, а програма Erasmus+ продовжить підтримувати проєкти, спрямовані на розвиток освітніх можливостей та подолання наслідків війни.

Довідково

EAIE (European Association for International Education) Conference and Exhibition - щорічний провідний європейський захід у сфері вищої освіти, який цього року зібрав понад 7 тисяч учасників із більш ніж 100 країн. Подія поєднує конференцію та виставку: відбуваються панельні дискусії, спеціальні сесії, семінари й воркшопи з питань інтернаціоналізації та міжнародної співпраці, а виставкова зона об'єднує стенди університетів і освітніх організацій з усього світу.

<https://mon.gov.ua/news/ukraina-prezentuvala-mozhlyvosti-vyshchoi-osvity-na-shchorichnii-konferentsii-ta-vystavtsi-eaie-2025>

В УКРАЇНІ ВІДКРИЮТЬ WINWIN EDTECH CENTER OF EXCELLENCE – ЦЕНТР ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У МЕЖАХ СТРАТЕГІЇ ЦИФРОВОГО РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙ

Міністерство цифрової трансформації України разом із Міністерством освіти і науки України та міжнародними партнерами UNICEF, ESTDEV і Google for Education, Фондом Східна Європа запускають WINWIN EdTech Center of Excellence, який стане платформою для об'єднання держави, бізнесу, науки та громадянського сектору задля створення й масштабування освітніх інновацій.

Центр працюватиме як точка входу для українських і глобальних EdTech-рішень: він інтегруватиме сучасні технології в освітню систему, формуватиме нові моделі навчання та сприятиме співпраці між бізнесом і державою задля створення якісної й конкурентоспроможної освіти для українців.

Офіційна презентація центру відбулася під час V Саміту перших леді та джентльменів у Києві.

Освіта в Україні сьогодні зазнає серйозних викликів: руйнування інфраструктури через війну, освітні втрати, потреба в інклюзивних технологіях, розвиток цифрової грамотності та інтеграція штучного інтелекту в освітній процес.

WINWIN EdTech Center of Excellence працюватиме над тим, щоб досліджувати ці проблеми, знаходити найкращі українські та міжнародні рішення, швидко тестувати їх та масштабувати найуспішніші практики.

Головні напрями роботи центру:

1. *Аналіз і дослідження.* Центр вивчатиме глобальні тренди та найновіші освітні інновації, щоб адаптувати їх до українського контексту й пропонувати практичні рішення для подолання ключових викликів освіти в Україні.
2. *Технології та пілоти.* WINWIN EdTech Center of Excellence тестуватиме нові EdTech-рішення у системі освіти, масштабуватиме найуспішніші практики та готуватиме рекомендації для держави.
3. *Освітня екосистема.* Центр об'єднає учнів, вчителів, університети, бізнес і кластери в постійний діалог, щоб разом формувати візію майбутнього освіти.

Наступний крок – побудова команди, яка втілюватиме місію WINWIN EdTech CoE та розвиватиме освітні інновації.

Також запрошуємо уряди, науковців, бізнес та громадський сектор до співпраці – INFO@WINWIN.GOV.UA.

<https://mon.gov.ua/news/v-ukraini-vidkryiut-winwin-edtech-center-of-excellence-tsentr-osvitnikh-tehnologhii-u-mezhakh-strategii-tsyfrovoho-rozvytku-innovatsii>

ЯК АКАДЕМІЧНІ МЕНЕДЖЕРИ ЗМІНЮЮТЬ УНІВЕРСИТЕТИ: ПІДСУМКИ ПЕРШОГО ЦИКЛУ ПРОГРАМИ

19 вересня 2025 року відбулася міжнародна онлайн-конференція Програми професійного розвитку академічних менеджерів – завершальний захід першого циклу навчання для управлінських команд українських університетів. Команди з шістдесяти закладів вищої освіти представили результати інституційних проєктів, поділилися практичними напрацюваннями та окреслили подальші кроки зі зміцнення спроможності своїх університетів.

Мета зустрічі – підсумувати прогрес та досягнення першого циклу навчання, продемонструвати прикладні зміни у врядуванні, фінансовому плануванні, управлінні персоналом та інтернаціоналізації, а також зафіксувати ключові уроки й зворотний зв'язок від учасників.

За підсумками циклу університетські команди підготували оновлені стратегії розвитку, дорожні карти змін і базові дашборди для ухвалення управлінських рішень на основі даних; у низці закладів розпочато перегляд положень, регламентів і політик у сфері HR та прозорості врядування.

Під час конференції учасники презентують конкретні результати: від оновлених стратегій і бюджетних підходів до запуску внутрішніх проєктних офісів та механізмів кадрового розвитку. Відгуки з підсумкового опитування відзначають зростання відкритості та чіткості у поставленні завдань, зміцнення горизонтальної взаємодії між підрозділами, появу інструментів для системного планування – зокрема дашбордів навантаження та дорожніх карт змін. Керівники команд наголошують на важливості обміну досвідом між закладами як каталізатора швидких, але виважених управлінських рішень.

Наступним етапом стане другий цикл Програми з новими учасниками та командами інших ЗВО. Фокус – на розборі реальних кейсів, наставництві та підготовці типових документів "під ключ" для впровадження в університетах.

Презентовані на конференції інституційні напрацювання буде систематизовано для поширення серед інших ЗВО, а міжнародну співпрацю в межах проєктів Світового банку – розширено.

Програма професійного розвитку академічних менеджерів — це унікальна ініціатива Міністерства освіти та науки України, яку реалізує Британська Рада в межах спільного проєкту МОН та Світового банку "Удосконалення вищої освіти в Україні заради результатів".

<https://mon.gov.ua/news/yak-akademichni-menedzhery-zminiuiut-universytety-pidsumky-pershoho-tsyklu-prohramy>

НАУКОВІ ДОСЯГНЕННЯ

VLQ: НАСТУПНИЙ КРОК ЄВРОПИ ДО КВАНТОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ІННОВАЦІЙ

23 вересня спільне підприємство EuroHPC (EuroHPC JU) урочисто представило свій другий квантовий комп'ютер VLQ в Остраві, Чехія.

Церемонію відкриття провів *Національний суперкомп'ютерний центр IT4Innovations (IT4Innovations)*, на якій зібралися високопоставлені представники з усієї Європи, що підкреслило справді загальноєвропейський характер цього проєкту.

Оскільки система є результатом консорціуму з восьми країн-учасниць: Чехії, Фінляндії, Швеції, Данії, Польщі, Норвегії, Бельгії та Нідерландів, на церемонії також були присутні Рафал Дучмал, голова керівної ради EuroHPC JU, та Андерс Єнсен, виконавчий директор спільного підприємства EuroHPC.

VLQ, що розміщується та експлуатується IT4Innovations в Остраві та постачається компанією *IQM Quantum Computers*, є квантовим комп'ютером на основі надпровідних кубітів. Система пропонуватиме 24 фізичні кубіти, розташовані у формі зірки, з'єднані з центральним резонатором. Таке розташування мінімізує кількість необхідних операцій обміну між кубітами, що дозволить ефективно виконувати складніші квантові обчислення. Як і всі інші *квантові комп'ютери EuroHPC*, що зараз розгортаються, ця система буде інтегрована з європейською інфраструктурою високопродуктивних обчислень (HPC). VLQ буде поєднаний із суперкомп'ютером EuroHPC *Karolina*, пропонуючи європейським кінцевим користувачам доступ до гібридної класично-квантової архітектури.

Хоча остаточне калібрування системи все ще триває, очікується, що VLQ запропонує обчислювальні ресурси європейським користувачам до кінця року. Це допоможе їм у дослідженні нових застосувань та алгоритмів, включаючи квантове машинне навчання (QML). Ці алгоритми запропонують експоненціальне прискорення порівняно з чисто класичною обробкою. VLQ також буде доступний широкому колу європейських користувачів, від академічних кіл та промисловості до державного сектору.

Детальніше

VLQ, що належить EuroHPC JU, співфінансується із загальною вартістю придбання близько 5 мільйонів євро. EuroHPC JU профінансує 50% витрат, а решту 50% профінансує консорціум LUMI-Q. Консорціум LUMI-Q – це справжня загальноєвропейська співпраця, що об'єднує тринадцять партнерів з восьми європейських країн: Чехії, Фінляндії, Швеції, Данії, Польщі, Норвегії, Бельгії та Нідерландів. Акронім VLQ позначає V (VSB, Технічний університет Острави, де розташована система), L (консорціум LUMI-Q, що стоїть за цією ініціативою) та Q (Quantum Computing). Назва системи також є особливою відзнакою консорціуму LUMI-Q: "vlk" означає "вовк" чеською мовою, що перегукується з арктичним вовком, який символізує суперкомп'ютер LUMI. Розташована у Фінляндії, LUMI є однією з найпотужніших систем у світі та має виняткову енергоефективність. Вона повністю працює на безвуглецевій

гідроелектроенергії, використовує рідинне охолодження для підтримки оптимальної температури процесорів та повторно використовує відпрацьоване тепло для постачання місцевій мережі централізованого тепlopостачання. Центр обробки даних також виграє від природно холодного клімату північної Фінляндії, що ще більше підвищує його сталий розвиток.

Консорціум LUMI-Q представляє квантовий комп'ютер VLQ для чеської та європейської наукової спільноти, прес-реліз IT4I

https://www.eurohpc-ju.europa.eu/vlq-europes-next-leap-towards-quantum-powered-research-and-innovation-2025-09-23_en

НОВИЙ ФОНД У РОЗМІРІ 10 МІЛЬЙОНІВ ФУНТІВ СТЕРЛІНГІВ ДЛЯ ПІДТРИМКИ БРИТАНСЬКОГО БІЗНЕСУ У РОЗРОБЦІ НАПІВПРОВІДНИКІВ НАСТУПНОГО ПОКОЛІННЯ

Міністр технологій оголошує про виділення фонду в розмірі 10 мільйонів фунтів стерлінгів для стимулювання інновацій у сфері напівпровідників у Великій Британії від лабораторії до ринку. Інвестиції підтримують британські компанії, які розробляють технології комп'ютерних чипів, що є ключовими для національної безпеки та живлять повсякденні товари, такі як телефони та автомобілі. Фінансування допомагає найсильнішим компаніям Великої Британії конкурувати на світовому ринку вартістю сотні мільярдів, підтримуючи зростання завдяки урядовому Плану змін.

Очікується, що жителі по всій Великій Британії отримають вигоду у своєму повсякденному житті від розумніших та безпечніших технологій завдяки інвестиціям у британські напівпровідники, про які 24 вересня оголосив міністр технологій Канішка Нараян. Очікується, що ці інвестиції підтримають до 40 британських компаній у прискоренні розробки крихтних комп'ютерних чіпів, які є центральними для живлення всього: від смартфонів та автомобілів до медичних приладів та систем відновлюваної енергії.

Оскільки сектор напівпровідників у Великій Британії має зрости на 75% до 2030 року, фінансування буде спрямоване на підтримку сфер, де Велика Британія є найсильнішою, щоб пришвидшити інвестиції з усього світу та конкурувати на світовому ринку вартістю сотні мільярдів фунтів стерлінгів.

Серед компаній, які отримають вигоду від фонду Innovate UK, є Paragraf Limited, яка розробляє високоенергоєфективні напівпровідникові пристрої з використанням графенової технології. Ці передові пристрої можуть допомогти акумуляторам мобільних телефонів служити довше та зменшити споживання енергії в автомобілях, літаках та оборонних системах. Ця технологія лежить в основі критично важливої національної інфраструктури, від безпечних систем зв'язку та оборони до супутників та кібербезпеки, що робить інновації у сфері напівпровідників у Великій Британії життєво важливими для національної стійкості.

Тим часом компанія Silicon Microgravity Limited створить навігаційні пристрої розміром із сірникову коробку, які зможуть працювати без використання супутникових сигналів. Такі пристрої застосовуватимуться у носимій електроніці – наприклад, у фітнес-трекерах та смарт-годинниках, а також у промислових роботах, забезпечуючи Велику Британію критично важливими можливостями у сфері навігаційних технологій, що посилює незалежність від міжнародних систем.

Фонд надасть цим компаніям доступ до спеціалізованих надчистих виробничих потужностей для виробництва напівпровідників, технічної експертизи та бізнес-наставництва, щоб допомогти перетворити їхні інновації на комерційні продукти.

Ці проекти спираються на вже наявні британські сильні сторони у сфері передових досліджень напівпровідників і навігаційних технологій.

<https://www.gov.uk/government/news/new-10-million-fund-to-support-uk-businesses-to-deliver-next-generation-of-semiconductors>

ЗУСТРІЧАЙТЕ ПІВФІНАЛІСТІВ КОНКУРСУ НА ЗВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СТОЛИЦІ ІННОВАЦІЙ 2026 РОКУ!

Дванадцять міст тепер змагатимуться за звання Європейської столиці інновацій та Європейського міста, що розвивається, з інновацій 2026 року.

За підтримки *Європейської ради з інновацій* (EIC) у рамках програми *"Горизонт Європа"*, iCapital відзначає ті міста, які відкривають свої методи управління для експериментів та прагнуть бути взірцями для інших міст, розширюючи межі інновацій на благо своїх громадян. Після ретельної оцінки двох груп незалежних експертів, півфіналістами (в алфавітному порядку) є:

Категорія "Європейська столиця інновацій": Аліканте (Іспанія), Гренобль-Альпи (Франція), Ліверпуль (Велика Британія), Рига (Латвія), Роттердам (Нідерланди), Гаага (Нідерланди).

Категорія "Європейське місто, що розвивається": Ольборг (Данія), Кран (Словенія), Нікосія (Кіпр), Сан-Себастьян (Іспанія), Ставангер (Норвегія), Ульм (Німеччина).

Кожне місто буде запрошене на закриті слухання з членами журі, яке відбудеться дистанційно протягом найближчих тижнів. Під час слухань міста зможуть представити свої заявки та відповісти на можливі питання щодо критеріїв нагороди.

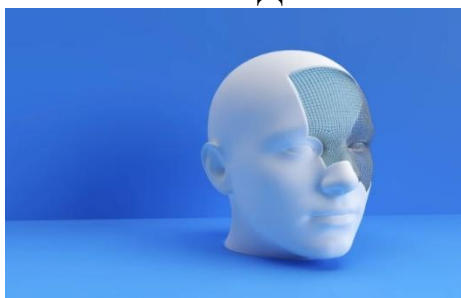
Члени журі оберуть три фіналістські міста у кожній категорії. 3–4 грудня 2025 року переможці та призери будуть оголошені на церемонії нагородження у нинішній Європейській столиці інновацій – Турині, Італія.

Фінансова підтримка призу: переможець у категорії Європейська столиця інновацій отримає 1 млн євро, тоді як двоє інших призерів отримають по 100 000 євро кожен; переможець у категорії Європейське місто зростаючих інновацій отримає 500 000 євро, а двоє призерів по 50 000 євро кожен.

Усі фіналісти також будуть запрошені до престижної мережі випускників iCapital Alumni, яка об'єднує попередніх фіналістів премії *iCapital Awards*.

https://eic.ec.europa.eu/news/meet-semi-finalists-2026-european-capital-innovation-awards-2025-09-09_en

У ШВЕЦІЇ СТВОРИЛИ ШТУЧНУ ШКІРУ З КРОВОНОСНИМИ СУДИНАМИ ЗА ДОПОМОГОЮ 3D-БІОДРУКУ

Дослідники представили дві технології 3D-біодруку, здатні створювати *штучну шкіру* з вбудованою судинною системою. Це відкриття може змінити лікування важких опіків і відновлення шкіри після травм.

Сьогодні при пересадці шкіри зазвичай використовують лише верхній шар – епідерміс. Це рятує пацієнтів, але залишає грубі рубці й не відновлює повноцінні функції шкіри, адже дерма з нервами та судинами не регенерується. Команда шведських учених наблизилася до створення "живої" шкіри, яка може замінити пошкоджені ділянки повністю.

Перша з розроблених технологій використовує біочорнило "µInk" на основі гіалуронової кислоти й фібробластів – клітин, що виробляють колаген. Принтер формує тривимірну структуру, де клітини активно приживаються, синтезують колаген і стимулюють ріст нових судин.

Інша методика створює мережу майбутніх судин за допомогою гідрогелю. Надруковані нитки поступово розчиняються, залишаючи порожнини, які стають каналами для кровотоку.

Дослідники прагнуть поєднати обидва підходи та отримати товстий шар шкіри з повністю функціонуючою системою кровопостачання. Хоча до клінічного застосування ще далеко – вчені працюють над мінімізацією запальних реакцій і ризиків інфекцій – ці технології вже називають потенційним проривом у регенеративній медицині.

<https://www.ukrinform.ua/rubric-society/4040512-pristrij-dla-svidkogo-ocisenna-gruntiv-vid-radiacii-i-stucna-skira-z-krovonosnimi-sudinami.html>

НОВА КОМІСІЯ ДОПОМОЖЕ ПРИШВИДШИТИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В НАЦІОНАЛЬНІЙ СЛУЖБІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я (NHS)

Нова Національна комісія об'єднує клінічних лідерів, захисників пацієнтів та провідні технологічні компанії, щоб зробити Національну службу охорони здоров'я (NHS) найбільш оснащеною штучним інтелектом системою охорони здоров'я у світі.

Нова Національна комісія допоможе прискорити безпечний доступ до ШІ в охороні здоров'я та по всій системі NHS, надаючи поради щодо нового регуляторного кодексу правил – його опублікують наступного року

Залучивши експертизу світових лідерів у сфері ШІ, лікарів та регуляторів, Комісія негайно розпочне перегляд технологій, які стримуються через регуляторну невизначеність, зокрема асистентів на основі ШІ для лікарів.

Це рішення ухвалене на тлі випробувань нових технологій, спрямованих на пришвидшення виписки пацієнтів і звільнення часу лікарів загальної практики для безпосереднього спілкування з пацієнтами замість ведення записів, адже цифрові рішення займають центральне місце в трансформації NHS у межах Плану змін.

NHS має отримати швидший доступ до найсучасніших інструментів ШІ завдяки створенню Національної комісії, яка консультуватиме Управління з регулювання лікарських засобів і виробів медичного призначення (MHRA) щодо переписування регуляторних правил для застосування ШІ в охороні здоров'я. Новий кодекс планують опублікувати наступного року.

Національна комісія з регулювання ШІ в охороні здоров'я Великої Британії об'єднає експертів із провідних технологічних компаній, зокрема Google та Microsoft, а також провідних клініцистів, науковців і представників пацієнтів. Завдання комісії – надати регуляторам поради, як прискорити доступ до інноваційних технологій у безпечний спосіб, щоб британські пацієнти отримали від них переваги першими.

Поки що Комісія також розгляне можливість прискореного доступу до асистентів на основі ШІ для лікарів, які допомагають вести записи. Через регуляторну невизначеність ця технологія поки що стримується. Попередні випробування так званої *Ambient Voice Technology* показали, що вона скорочує адміністративне навантаження, дозволяючи обслуговувати більше пацієнтів у відділеннях невідкладної допомоги, а клініцисти можуть приділяти більше уваги пацієнтам.

Комісія також сприятиме наданню регуляторної ясності щодо низки інших інструментів ШІ, зокрема для радіології та патології, а також систем дистанційного моніторингу, які підтримують віртуальний догляд за пацієнтами вдома, попереджаючи персонал про ранні ознаки погіршення стану та допомагаючи людям жити більш самостійно.

Окрім того, що британські пацієнти першими відчують переваги нових технологій, надання регуляторної визначеності для інструментів ШІ зробить Велику Британію привабливішою для технологічних компаній, які захочуть інвестувати у розробку та впровадження своїх інновацій саме тут. Це підтримає урядовий план зі створення NHS, готової до викликів майбутнього, у межах Плану змін.

<https://www.gov.uk/government/news/new-commission-to-help-accelerate-nhs-use-of-ai>

НОВИЙ ПІДХІД ДО ВІДСТЕЖЕННЯ МІКРОПЛАСТИКУ ЧЕРЕЗ ХАРЧОВИЙ ЛАНЦЮГ У МОРЯХ

Моделювання, що відстежує мікропластик у харчовій мережі Чорного моря, може допомогти оцінити майбутній вплив політики ЄС, включаючи сценарії щодо зменшення мікропластику в морських екосистемах. Дослідження також може допомогти відстежувати мікропластик у морських харчових мережах у всьому світі.

Результати показали, що дрібні бентосні та пелагічні первинні консументи – організми, що живуть відповідно на морському дні та у товщі води – демонстрували найвищі концентрації мікропластику на одиницю біомаси. Вторинні консументи,

розташовані вище в харчовій мережі, мали більші концентрації через дієту (біомагніфікація), що компенсувалося меншим прямим поглинанням з навколишнього середовища. Дослідження Ecotracer, *створене для відстеження мікропластику в морській харчовій мережі Чорного моря*, було проведене вченими JRC у співпраці з Університетом штату Пенсильванія (США) та люксембурзьким постачальником ІТ-послуг ARHS Developments S.A.

Пластик становить 70% морського сміття, і більша його частина розкладається на мікропластик – частинки, достатньо малі, щоб їх могли проковтнути планктон і риби. JRC (Спільний дослідницький центр ЄС) розробив перший модуль Black Sea Ecotracer, який дозволяє відстежувати, як ці частинки рухаються через екосистему.

Модель була відкалібрована за допомогою глобальної бази даних, що охоплює понад 60 000 окремих організмів у 780 морських видах.

Результати показали:

- найбільшу концентрацію мікропластику на одиницю біомаси накопичують дрібні бентосні та пелагічні організми, зокрема креветки, двостулкові молюски, анчоуси та шпроти;
- хижаки вищих рівнів харчового ланцюга отримують мікропластик переважно через їжу, що вказує на ознаки біомагніфікації.

Як напівзамкнений басейн, Чорне море затримує великі обсяги пластику, що плаває у воді. У поєднанні з переловом, евтрофікацією та інвазивними видами, забруднення мікропластиком становить дедалі більшу загрозу для здоров'я екосистеми.

Розроблена модель дозволяє політикам оцінювати ризики та тестувати майбутні сценарії в межах ініціатив ЄС, зокрема:

- Плану дій щодо нульового забруднення (Zero Pollution Action Plan), спрямованого на зниження рівня забруднення до показників, безпечних для здоров'я та природи до 2050 року;
- Стратегії збереження біорізноманіття до 2030 року, що має на меті зупинити деградацію екосистем і захистити природу.

Інструмент для майбутнього управління – модуль Ecotracer забезпечує відкалібровану базу для вивчення того, як концентрації мікропластику можуть змінюватися у часі та просторі. Завдяки моделюванню екологічних реакцій він допомагає розробляти обґрунтовану політику, спрямовану на скорочення забруднення та збереження біорізноманіття.

Додаткові матеріали:

Ecotracer: відстеження мікропластику у трофічних ланцюгах Чорного моря

Рамкова директива з морської стратегії (Marine Strategy Framework Directive)

План дій ЄС щодо нульового забруднення

Стратегія ЄС з біорізноманіття до 2030 року

https://joint-research-centre.ec.europa.eu/jrc-news-and-updates/novel-approach-tracing-microplastics-through-food-web-seas-2025-09-26_en

ОЦІНКА СПОСТЕРІГАЧІВ: ДЛЯ МАЛИХ МОДУЛЬНИХ РЕАКТОРІВ У ЄВРОПІ ПОТРІБНЕ БІЛЬШЕ ФІНАНСУВАННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ І РОЗРОБОК

Малі модульні ядерні реактори (SMR) отримують дедалі більшу політичну підтримку в Європі та, ймовірно, скористаються зростанням фінансування ядерних досліджень і розробок у межах програми "Євратом". Водночас представники галузі та незалежні експерти зазначають, що цього буде недостатньо для швидкого розгортання SMR.

Заплановане збільшення фінансування досліджень у сфері ядерного поділу в наступному циклі програми "Євратом" є позитивним кроком, але воно не здатне усунути ключові прогалини. Тому є сподівання, що дослідження SMR буде включене й до інших механізмів фінансування ЄС, щоб пришвидшити їх розгортання.

За словами Дідьє Жакмена, старшого експерта з ядерної безпеки Агентства з ядерної енергії ОЕСР, небажання галузі відкриватися ускладнює прогрес. "Розробки SMR перебувають на різних етапах готовності, але обмежений доступ до даних постачальників гальмує спільні дослідження та розвиток спільної інфраструктури, – сказав він. – Паралельно дослідження нових проєктів зосереджене на доказах концепції, а не на повністю підтверджених обґрунтуваннях безпеки. У результаті залишаються критичні прогалини у знаннях із безпеки, що має наслідки для регуляторного схвалення та може вплинути на впровадження окремих концепцій".

Фульвіо Маскарі, дослідник ядерного департаменту ENEA (Італійське національне агентство з нових технологій, енергетики та сталого економічного розвитку), наголошує, що обмін результатами досліджень є критично важливим для розвитку європейських можливостей у сфері SMR. "Щоб ще більше прискорити впровадження, дослідження мають бути зосереджені на широкомасштабних експериментальних програмах для створення відкритих даних", – зазначив він.

Це означає, що, окрім ефективного використання наявної інфраструктури, ЄС повинен інвестувати у великі експериментальні об'єкти. Останній аспект, за його словами, є "ключовим для створення критичної маси, необхідної для своєчасного впровадження безпечної ядерної технології".

Французька компанія Newcleo, що розробляє SMR з охолодженням свинцем, також бачить проблему в інфраструктурному розриві. За словами представника компанії, Європі бракує пан'європейської спільної дослідницької інфраструктури для тестування матеріалів і палива для всіх передових модульних реакторів (AMR), до яких належать SMR. Особливо йдеться про необхідність наявності високопотужного швидкого нейтронного випромінювального об'єкта.

Наразі понад 80 технологічних проєктів SMR перебувають на різних етапах розробки у 18 країнах, але реально працюючих комерційних реакторів небагато. Серед них – російська плавуча АЕС "Академік Ломоносов" із двома реакторами KLT-40S та

китайський високотемпературний газоохолоджуваний модульний реактор HTR-PM компанії China Huaneng Group.

У Європі найбільше проєктів реалізується в Норвегії, Швеції та Польщі, але більшість реакторів поки що перебувають на передінвестиційній стадії. Програма "Євратом" наразі співфінансує 16 проєктів SMR, що охоплюють як питання безпеки, так і продуктивності, включно з аналізом аварійних сценаріїв, пасивними системами безпеки, гармонізацією ліцензування, новими видами палива та гібридними енергосистемами.

На думку Маскарі, безпека є "наріжним каменем ядерної довіри" як життєздатного рішення для досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року та забезпечення енергетичної безпеки й незалежності Європи.

У компанії Newcleo погоджуються, але вважають це радше завданням для промисловості, ніж для публічних досліджень. "Оскільки промисловість уже працює за принципом *safety first*, дослідники мають зосередитися на проєктуванні з урахуванням перспективи впровадження, створюючи рішення, які можна ліцензувати по всьому ЄС і виробляти у великих масштабах", – зазначив представник компанії.

Жакмен окреслює ширший перелік технічних напрямів, у яких слід зосередити дослідження. Серед них – розробка мультифізичних симуляцій для підтримки проєктування реакторів та аналізу безпеки, а також удосконалення характеристик палива як для традиційних, так і для новітніх технологій. "Не менш важливим є раннє впровадження сталої стратегії поводження з відпрацьованим паливом та відходами протягом усього життєвого циклу передових модульних реакторів", – зазначив він.

Він також наголосив на важливості як підтверджувальних досліджень, що забезпечують незалежну верифікацію заяв розробників, так і прогностичних досліджень, які дозволяють на ранніх етапах інтегрувати принципи безпеки у нові концепції.

"Варто також зазначити, що регуляторні рамки мають еволюціонувати, щоб забезпечити сумісність SMR з гібридними енергосистемами", – додав Маскарі. — "Водночас існує очевидна потреба в гармонізації регуляторних вимог між європейськими країнами, щоб спростити процес ліцензування та сприяти транскордонному впровадженню й міжнародній співпраці".

Це важливо й для промисловості. "Спільні рамки безпеки та ліцензування для AMR є ключем до прискорення виходу на ринок, масштабування стандартизованих проєктів реакторів у країнах-членах та забезпечення інвестиційної привабливості, а також своєчасного та бюджетного виконання проєктів", – зазначили у компанії Newcleo.

Водночас у компанії наголошують, що найбільше галузь потребує чіткої довгострокової політичної підтримки ядерної енергетики з боку ЄС, яка дозволила б знизити ризики та залучити додатковий приватний капітал. "Хоча запропонований новий бюджет "Євратому" є позитивним кроком, нинішня Багаторічна фінансова рамка прямо забороняє фінансування впровадження ядерних проєктів. Це створює структурну суперечність, яка підриває довіру інвесторів" – сказав представник Newcleo.

https://sciencebusiness.net/news/nuclear-fusion/more-rd-funding-needed-europes-small-modular-reactors-observers-say?utm_source=ActiveCampaign&utm_medium=email&utm_content=Global+research+collaboration+with+Israel+sharply+down+this+year&utm_campaign=Science%7CBusiness+Bulletin+No++1274+%28Copy%29

ПОТОЧНІ ПРОЄКТИ

ПРОСУВАННЯ СОНЯЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПЕРОВСКІТНЕ МАЙБУТНЄ

Одним із головних викликів у фотовольтаїці є створення високоефективних сонячних елементів, які водночас будуть економічно вигідними, надійними та стійкими. Пероскити – унікальний клас напівпровідникових матеріалів – демонструють великий потенціал у подоланні цього виклику й можуть відкрити шлях до легких, гнучких і доступніших сонячних панелей. Їх досліджують як самостійну технологію, так і в комбінації з традиційними, наприклад із кремнієвими сонячними елементами. Однак для успіху потрібні подальші прориви у розумінні процесів утворення пероскитів на мікроскопічному рівні.

Проєкт LOCAL-HEAT, запущений у вересні 2022 року, має на меті отримати знання та контроль над локальним нагріванням і процесами кристалізації, що відбуваються під час формування тонких плівок із пероскитних матеріалів. Головна мета – зробити пероскитні сонячні елементи більш ефективними й стабільними.

"Наше ширше бачення полягає в тому, щоб допомогти перенести пероскитну технологію з лабораторії у масштабні реальні застосування, зробивши чисту енергію доступнішою та дешевшою у світі", – пояснює керівник дослідження Міхаель Саліба, директор Інституту фотовольтаїки Штутгартського університету.

Основні досягнення:

- Проєкт досяг одного з найвищих значень напруги холостого ходу для широкозонного пероскиту – важливого параметра якості.
- Партнери змогли спостерігати формування пероскиту в режимі реального часу, отримавши нові уявлення про процес кристалізації та визначивши оптимальні умови для вирощування високоякісних плівок.
- Було впроваджено методи лазерного полірування, які покращують якість поверхні пероскитного шару та підвищують ефективність пристроїв.
- Спираючись на хімічні дослідження, команда також застосувала екологічно безпечні розчинники, що зробило процес виготовлення більш дружнім до довкілля.

Дослідники LOCAL-HEAT наразі вивчають, як цільовий лазерний промінь може використовуватися для локальної модифікації властивостей пероскитних плівок після їхнього формування. Це може дозволити тонко налаштовувати продуктивність сонячних елементів у контрольований та масштабований спосіб. Паралельно вони застосовують свої інструменти *in situ* для інших складів пероскитів і конструкцій пристроїв, щоб розширити сферу застосування своїх наукових результатів.

До 2027 року команда проєкту очікує отримати глибоке розуміння процесів кристалізації пероскитів та способів їх контролю для підвищення ефективності й стабільності.

Поєднуючи фундаментальні відкриття з масштабованими методами, LOCAL-HEAT (Controlled Local Heating to Crystallize Solution-based Semiconductors for Next-Generation Solar Cells and Optoelectronics) ставить за мету прискорити не лише науковий прогрес, але й комерціалізацію технологій пероскитних сонячних елементів наступного покоління.

Деталі проєкту

Координатор: Німеччина

Учасники: Німеччина

Загальні витрати: € 1 500 000,00; внесок ЄС € 1 500 000,00.

Тривалість: вересень 2022 – серпень 2027.

<https://cordis.europa.eu/article/id/460594-propelling-solar-technology-into-a-perovskite-future>

ЗАВЕРШЕНІ ПРОЄКТИ

ШВИДКІ, АДАПТИВНІ ТА ЕКОНОМІЧНО ЕФЕКТИВНІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ВИЯВЛЕННЯ ФЕРМЕНТІВ

Ензими використовуються у комерційних споживчих продуктах, таких як пральні засоби, ще з початку ХХ століття. Останніми роками спостерігається активний пошук нових ензимів, які могли б допомогти Європі перейти до більш екологічних та сталих виробничих процесів. Ензими здатні прискорювати промислові процеси, замінюючи синтетичні хімічні речовини на основі викопного палива у багатьох галузях.

Виявлення таких ензимів – непростий процес. Він вимагає значних часу та ресурсів, щоб знайти ефективні ензими та забезпечити їх безпечне використання у виробництві або споживчих продуктах. Саме це завдання поставив перед собою проєкт **RADICALZ**, що фінансується ЄС.

"Розробка ензимів коштовна – компанії витрачають на це багато часу та ресурсів. Наша мета – створити універсальну платформу, яку можна застосовувати для різних ензимів у різних процесах, зробивши цей процес значно дешевшим і швидшим", – пояснює координатор проєкту Ауреліо Ідальго з *Автономного університету Мадрида* (Іспанія).

Щоб забезпечити повну циркулярність продуктів, всі потенційні джерела сировини походили з промислових відходів: виробництво цукру, використані олії для смаження, молочні побічні продукти та навіть деревна кора.

"Створюючи справжню *циркулярну економіку*, потрібно пам'ятати, звідки беруться наші ресурси", – додає Ідальго. Проєкт зосередився на прикладних кейсах у сфері пральних засобів, нутрицевтики та косметики.

Процес дослідження використовував інструменти штучного інтелекту для прискорення ідентифікації ензимів. ШІ поєднували з пропрієтарними даними одного з партнерів проєкту, щоб точно й ефективно прогнозувати активність ензимів у конкретних

процесах. Використовувалась також мікрофлюїдіка, тобто маніпулювання рідинами на мікрометровому рівні.

"Практично це дозволило нам зменшити обсяги реактивів у тисячі разів", – каже Ідальго. – "Це суттєво скорочує витрати, адже тепер можна провести мільйон тестів за кілька годин, витративши, наприклад, лише 10 євро".

Завдяки використанню мікроскопічних крапель як пробірок потреба в пластику зменшилась. Потім проводили оцінку сталості процесу – від джерела сировини до утилізації продуктів. "Ми виявили прогалину у знаннях і розробили нові універсальні прості формули для цього завдання", – пояснює Ідальго.

Завдяки платформі RADICALZ команда синтезувала 27 нових інгредієнтів, які можуть замінити синтетичні хімікати у різних споживчих продуктах. Промислові партнери отримали на них патенти. Мініатюрні краплі також використовували як основу для мікрокапсул, які зберігають активність ензимів до моменту їх використання.

Проект поширював результати через політичні брифінги та наукові публікації, а також орієнтувався на дітей як на споживачів майбутнього: був створений комікс для дітей 8–12 років і цифровий escape room для учнів середніх шкіл, щоб вони могли розгадувати головоломки та відкривати силу ензимів.

Крім того, у Мадриді організували Spring School, щоб об'єднати молодих дослідників із провідними експертами академії та промисловості та обговорити здобутки RADICALZ, а також суміжних проєктів ЄС – *OXIPRO*, *EnXylaScope* і *FuturEnzyme*.

Деталі проєкту

Координатор: Іспанія

Учасники: Іспанія

Загальні витрати: € 6 004 308,91; внесок ЄС € 6 004 308,75

Тривалість: червень 2021 – травень 2025.

<https://cordis.europa.eu/article/id/461062-fast-adaptable-and-cost-efficient-enzyme-discovery-tools>

ПОДІЇ: КОНФЕРЕНЦІЇ, СЕМІНАРИ, ТРЕНІНГИ, СТИПЕНДІЇ, ГРАНТИ

ОГОЛОШЕНО ОСНОВНИЙ КОНКУРС МОН ДЛЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ НАУКОВИХ ПРОЄКТІВ НА 2026 РІК З ОКРЕМОЮ ПІДТРИМКОЮ ПРИФРОНТОВИХ ЗВО

**Оголошено основний конкурс
МОН для університетських
наукових проєктів на 2026 рік**
з окремою підтримкою прифронтових ЗВО

НАУКА ТА ІННОВАЦІЇ

Міністерство освіти і науки України оголошує проведення основного конкурсу проєктів фундаментальних наукових досліджень та прикладних наукових досліджень, виконавцями яких є працівники закладів вищої освіти та наукових установ, що належать до сфери управління МОН, які беруть участь у проведенні комплексних міжвідомчих досліджень. Конкурс оголошено *наказом* Міністерства освіти і науки України від 24 вересня 2025 року № 1281.

Конкурс проводиться відповідно до нового Положення про проведення конкурсних відборів проєктів наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок та оцінювання результатів їх виконання, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 30 червня 2025 року № 947 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 31 липня 2025 року за № 1131/44537.

Хто може брати участь

- Заклади вищої освіти та наукові установи, що підпорядковуються МОН;
- Працівники наукових установ НАН України.

Керівниками проєктів можуть бути наукові та науково-педагогічні працівники, які працюють за основним місцем роботи у ЗВО та безпосередньо перебувають і працюють на території України.

Основні етапи конкурсу

1. Перший – з 25 вересня до 27 жовтня 2025 року (до 13:00 за київським часом). На цьому етапі університети та наукові установи розробляють проєкти й подають матеріали до *Національної електронної науково-інформаційної системи (URIS)*;
2. Другий – з 27 жовтня до 28 грудня 2025 року експертиза й опрацювання поданих проєктів у системі, визначення переможців.

Подання можливе лише через URIS. Усі деталі – за *посиланням*.

Основні новації конкурсу:

- тематика конкурсу чітко регламентована напрямками інноваційної стратегії WINWIN 2030 (Глобальної інноваційної стратегії України) і спрямована на зміцнення обороноздатності та технологічного суверенітету України;
- додаткові 100 млн грн на підтримку проєктів прифронтових та прикордонних ЗВО/НУ;
- збільшення максимальної вартості проєкту до 4,5 млн грн;
- можливість долучення вчених НАН України до авторського колективу проєкту;
- максимальна адаптація форм конкурсу із Рамковою програмою ЄС "Horizon Europe";
- визначення переможців окремо за кожним тематичним напрямом;
- можливість планувати капітальні видатки, матеріали, реактиви в розмірі до 25% від обсягу проєкту;
- неприпустимість співпраці з агресором, використання "хижацьких" практик, порушення академічної доброчесності авторами заявок та їхніх ЗВО.

Перелік проєктів, рекомендованих до фінансування, має бути оприлюднено до кінця грудня 2025 року (за умови вчасного завершення оцінювання експертами ЗВО/НУ). Початок виконання проєктів планується з січня 2026 року.

<https://mon.gov.ua/news/oholosheno-osnovnyi-konkurs-mon-dlia-universytetskykh-naukovykh-proiektiv-na-2026-rik-z-okremoiu-pidtrymkoiu-pryfrontovyykh-zvo>

HUAWEI UKRAINE ЗАПРОШУЄ СТУДЕНТІВ ДО УЧАСТІ У КОМАНДНОМУ ЗМАГАННІ STUDENT TECH CHALLENGE-2025

Компанія "Хуавей Україна" запрошує студентів до участі в командному змаганні *Student Tech Challenge*, що реалізується за підтримки МОН України.

У межах змагання учасники працюють у командах, пропонуючи інноваційні ідеї та рішення щодо актуальних проблем у галузях телекомунікацій, мереж та енергетики. Проектна робота під керівництвом тренерів і менторів компанії передбачає розроблення креативних сучасних підходів для реалізації запропонованих завдань. Переможці конкурсу отримають цінні призи й унікальну можливість пройти стажування в компанії "Хуавей Україна".

Змагання організовано за категоріями:

- Radio Access Network Planning;
- Datacom Engineering;
- Transport Network Engineering;
- Digital Energy.

Конкурс проводиться в комбінованому форматі в декілька етапів.

Перший етап конкурсу – з 7 до 26 жовтня – передбачає зустріч та напрацювання командами своїх рішень онлайн разом із тренерами, роботу з менторами компанії над удосконаленням проєкту, підготовку презентації.

Другий етап – 27 і 28 жовтня – проведення півфіналу: оцінювання напрацьованих рішень і визначення фіналістів для проходження до наступного етапу.

Третій етап – з 29 жовтня до 4 листопада – продовження менторських сесій та підготовка до пітчінгів для команд фіналістів.

Четвертий етап – 5 та 6 листопада – проводитиметься офлайн у Києві та передбачатиме пітчінг ідей та їхнє оцінювання незалежним журі – експертами у відповідній галузі.

Фінал змагань відбудеться 7 листопада в офлайн-форматі та завершиться церемонією нагородження переможців за результатами оцінювання журі.

Чому Student Tech Challenge?

- Реальний досвід: учасники отримають можливість працювати над реальними технічними завданнями у сферах телекомунікацій, мереж та енергетики, обговорювати свої ідеї з колегами, отримувати поради від експертів і розвивати практичні навички проєктування під менторством фахівців. Це шанс використати теоретичні знання на практиці й отримати зворотний зв'язок від експертів галузі.

- Сертифікати та відзнаки: кожен учасник отримає сертифікат про участь у Всеукраїнському змаганні, а також відзнаку, яка стане додатковою перевагою у CV для подальшої кар'єри.

- Цінні призи та можливості для зростання: усіх учасників і тренерів команд запросять на фінал змагань у Києві, де вони отримають подарунки за участь. Авторів

найкращих проєктів відзначать цінними призами, вони матимуть шанс долучитися до наставницької програми акселератора Huawei.

Вимоги до учасників

- Студентські команди у складі 2–5 осіб, що навчаються на бакалавраті (починаючи з третього року навчання) та магістратурі (першого року навчання) ЗВО України.
- Спеціальності за напрямками: телекомунікації, мережі, енергетика.
- Рівень англійської мови – не нижче ніж B1. Важливо, щоб члени команди могли захистити проєкт англійською мовою під час презентації.
- Заявку на реєстрацію прийматимуть тільки за умови повного складу учасників команди (2–5 осіб).
- Кількість команд від одного університету в межах кожної зазначеної категорії обмежена.
- Команда може обрати інструктора самостійно або дати запит на добір викладача під час реєстрації.

Щоб узяти участь у конкурсі, кандидати мають заповнити гугл-форму за покликанням:

<https://forms.gle/R6kz8iiKPmgo9qvt8>

<https://mon.gov.ua/news/huawei-ukraine-zaproshuie-studentiv-do-uchasti-u-komandnomu-zmahanni-student-tech-challenge-2025>

МОН ОГОЛОСИЛО ОНОВЛЕНИЙ КОНКУРС НАУКОВИХ ПРОЄКТІВ ДЛЯ МОЛОДИХ УЧЕНИХ

17 вересня 2025 року стартував конкурсний добір проєктів фундаментальних наукових та прикладних досліджень, виконавцями яких є молоді вчені закладів вищої освіти та наукових установ у сфері управління МОН. Конкурс оголошено *наказом* Міністерства освіти і науки України від 16 вересня 2025 року № 1253.

Етапи конкурсу:

- перший – з 17 вересня до 17 жовтня 2025 року (до 13:00 за київським часом). На цьому етапі університети та наукові установи розробляють проєкти і подають матеріали до *Національної електронної науково-інформаційної системи* (URIS);
- другий – з 18 жовтня до 15 грудня 2025 року експертиза й опрацювання поданих проєктів у системі.

Основні новації конкурсу за новим Положенням:

- проведення конкурсу згідно з оновленим *Положенням*;
- щонайменше 30% конкурсного фінансування МОН щороку будуть спрямовані на підтримку молодих учених;
- не менше за 50% складу Науково-експертної ради та Комісії з етики МОН становитимуть молоді вчені;
- тематика конкурсу чітко регламентована напрямками *WINWIN 2030* (Глобальної інноваційної стратегії України);
- максимальна синхронізація форм конкурсу з формами заявок Рамкової програми ЄС Horizon Europe;

- автоматизована експертиза: кожен проєкт оцінюють три незалежні експерти, відхилення оцінок на рівні $\pm 25\%$ обов'язково розглядаються окремо;
- до колективів університетських проєктів можуть входити представники НАН України (до 30% складу);
- запровадження Кодексу етики експерта, який регламентує доброчесність, конфлікт інтересів, конфіденційність та об'єктивність;
- посилені вимоги до академічної доброчесності: плагіат, фальсифікація даних, "купівля" показників, "хижацькі" практики, співпраця з рф, рб та іншими сателітами держави-агресора після 24 лютого 2022 року є підставою для дискваліфікації.

Оновлене положення також передбачає скасування вимог щодо "сумування" цитувань, індексів Гірша чи "листів про зацікавленість, впровадження чи підтримку". Тематичні напрями визначено відповідно до Стратегії цифрового розвитку інноваційної діяльності України до 2030 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31 грудня 2024 року № 1351-р.

Результати конкурсного добору мають оприлюднити до 26 грудня 2025 року.

Підтримка молодих учених є одним із пріоритетів Міністерства освіти і науки України. Це відображено і в проєкті Державного бюджету на 2026 рік.

<https://mon.gov.ua/news/mon-oholosylo-onovlenyi-konkurs-naukovykh-proiektiv-dlia-molodykh-uchenykh>

СТАРТ РЕЄСТРАЦІЇ НА NEURO IMPACT CHALLENGE “ІННОВАЦІЙНІ РІШЕННЯ ДЛЯ ЛІКУВАННЯ НЕВРОЛОГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ”

Маєте ідею, яка може змінити життя пацієнтів із неврологічними захворюваннями? Neuro Impact Challenge надає можливість зробити крок до її реалізації!

Завдання для учасників: учасники мають запропонувати інноваційне рішення у форматі медичного виробу або лікарського засобу, які спрямовані на лікування, поліпшення стану/якості життя або діагностику пацієнтів із неврологічними захворюваннями.

Участь у Neuro Impact Challenge надає кожній команді можливість:

- отримати практичні рекомендації від провідних експертів у галузі фармацевтики, медицини, біотехнологій та бізнесу;
- нетворкінгу і обміну ідеями з однодумцями, стартаперами, науковцями та потенційними партнерами

Переможці отримають цінні призи, а також можливість реалізувати свої ідеї у співпраці з Юрія-Фарм.

Хто може стати учасником? Студенти, науковці, лікарі, інноватори, винахідники, стартап-команди та ІТ/біотех-спеціалісти з готовими ідеями.

Посилання на реєстрацію: <https://bit.ly/48856DU>

Подати заявку можна до 19 жовтня включно!

<https://mon.gov.ua/news/start-reiestratsii-na-neuro-impact-challenge-innovatsiini-rishennia-dlia-likuvannia-nevrolohichnykh-zakhvoriuvan>

ЄВРОПЕЙСЬКА РАДА З ІННОВАЦІЙ РОЗШИРЮЄ ПІДТРИМКУ УКРАЇНСЬКИХ ТЕХНОЛОГІЧНИХ МАЛИХ І СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВ ТА СТАРТАПІВ ЧЕРЕЗ НОВУ ІНІЦІАТИВУ ФІНАНСУВАННЯ

Overall budget:
€20 million

Grant amount per
company:
€300 000 - 500 000

Deadline:
26 November 2025

У рамках постійних зусиль із зміцнення інноваційного потенціалу України на тлі військового вторгнення Росії, Європейська рада з інновацій (EIC) оголосила про виділення 20 млн євро фінансування для українських стартапів та МСП у сфері deep-tech. Ініціатива має на меті прискорити розвиток трансформаційних технологій та глибше інтегрувати українських інноваторів у європейські ринки.

Нове фінансування базується на досвіді проєкту Seeds of Bravery, спеціальної програми підтримки в рамках EIC Work Programme 2022. Запущений після повномасштабного вторгнення Росії, Seeds of Bravery надавав українським технологічним компаніям фінансову підтримку та бізнес-сервіси, а також допомагав їм інтегруватися в інноваційні екосистеми ЄС. Хоча ініціатива забезпечила цінну допомогу, вона також показала потребу у подальшій цільовій підтримці, особливо для найбільш перспективних компаній, готових до масштабування.

Ця нова дія EIC усуває цю прогалину, зосереджуючись на інноваціях із високим потенціалом у сферах штучного інтелекту, робототехніки, біотехнологій, кібербезпеки та інших пріоритетних для України секторах. Відповідні компанії можуть подавати заявки на гранти до 500 000 євро для розвитку технологій та підготовки їх до виходу на ринок (з рівня технологічної готовності TRL 4 до TRL 6–7). Очікується, що фінансування отримають близько 40 проєктів. Особлива увага буде приділена компаніям, очолюваним жінками, щоб сприяти інклюзивності українського технологічного ландшафту.

Ініціатива підкреслює більш широку відданість ЄС стимулюванню інноваційного відновлення та економічної стійкості України. Підтримуючи проривні технології, здатні виходити на ринок і змінювати його, ця дія спрямована на залучення приватних інвестицій та покращення шляхів комерціалізації українських інновацій. Вона також поглибить інтеграцію українських стартапів у європейську інноваційну екосистему та сприятиме довгостроковій економічній інтеграції України з ЄС.

Прийом заявок відкривається 12 серпня, а дедлайн для подачі – 26 листопада 2025 року.

Для отримання детальної інформації про конкурс, включаючи його умови та вимоги, будь ласка, відвідайте спеціальну сторінку *Порталу фінансування та тендерів ЄС*.

https://eic.ec.europa.eu/news/european-innovation-council-expands-support-ukrainian-tech-smes-and-start-ups-through-new-funding-2025-07-17_en